

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри ФМФР

“ ____ ” _____ 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

за освітньо-професійною програмою
**«Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування»**

на тему: **«Фінансова стійкість комерційного банку»**

Виконавець:
студентка ЦЗФН

Заречна Анастасія Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Лапіна Ірина Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	7
1.1 Сутність фінансової стійкості комерційного банку.....	7
1.2 Основні чинники, що впливають на рівень фінансової стійкості банку.....	17
1.3 Методичні підходи щодо аналізу та оцінки фінансової стійкості комерційного банку	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»).....	29
2.1 Аналіз фінансово-економічної діяльності банку АТ «Райффайзен Банк».....	29
2.2 Аналіз показників фінансової стійкості банку АТ «Райффайзен Банк».....	40
2.3 Оцінка впливу рентабельності на фінансову стійкість банку АТ «Райффайзен Банк».....	50
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	58
3.1 Побудова системи антикризового управління фінансовою стійкістю банку АТ «Райффайзен Банк».....	58
3.2 Рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості АТ «Райффайзен Банк».....	65
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

У нинішній ситуації виклики, з якими стикаються комерційні банки у своїй взаємодії з макроекономічним середовищем, є надзвичайно важливими. Це середовище характеризується своєю динамічною, мінливою та нестабільною природою, а її різні компоненти постійно зазнають змін у різних напрямках і з різною швидкістю. Передбачити ці зміни часто важко, і навіть якщо прогнози зроблені, вони не завжди можуть узгоджуватися з фактичними результатами.

Враховуючи ескалацію загроз безпеці банківського сектору, вкрай важливим є вивчення фундаментальних аспектів та характеристик ефективного управління фінансовою стійкістю банківської установи. Це пов'язано з тим, що будь-яке коливання рівня фінансової стабільності, яке охоплює комплексну оцінку показників фінансової ефективності, може мати як згубні наслідки для фінансової безпеки банку, так і запропонувати значні конкурентні переваги. Стабільність комерційних банків не лише служить основою для стабільної банківської системи, але й відіграє ключову роль у проведенні успішних економічних реформ і сприянні макроекономічному зростанню.

У нинішньому бурхливому сьогоднішні фінансова стабільність є важливою умовою для ефективної роботи фінансового ринку та його учасників. У контексті комерційного банку фінансова стійкість означає постійну здатність банку виконувати свої обов'язки та досягати прибутковості на задовільному рівні для успішної роботи в умовах конкуренції. Крім того, це передбачає стимулювання фінансового зростання шляхом перетворення ресурсів і зниження ризиків, а також протистояння впливу зовнішніх і внутрішніх факторів середовища.

Щоб комерційний банк вважався успішним, він повинен вселити впевненість у суспільство щодо своєї здатності залишатися фінансово

стабільним серед численних зовнішніх чинників, з якими він стикається. У епоху цифровізації банки змушені впроваджувати безліч інноваційних технологій, щоб покращити можливості онлайн-банкінгу та розширити спектр послуг віддаленого доступу. Незважаючи на те, що ці досягнення пропонують значні переваги, аспект фінансової безпеки продовжує залишатися вирішальним фактором для окремих осіб при виборі комерційного банку, особливо під час фінансової невизначеності та особливо у воєнний час.

Вирішенню завдань, пов'язаних із підтримкою фінансової стійкості банків та забезпеченням її належного рівня, присвятили свої дослідження численні вітчизняні та закордонні вчені. Серед цих науковців – Л.О. Аксьонова, М.М. Богун, О.В. Дзюблюк, В.В. Вітлінський, Ю.С.Довгаль, В.В. Коваленко, О.В. Крухмаль, В.В.Рисін, Склеповий Є.В. та ін. Однак для вирішення проблем підтримки фінансової стійкості банківського сектору України, зокрема щодо комерційних банків, необхідні подальші дослідження. Це дослідження має розглянути ризики та загрози, з якими стикаються фінансові установи в умовах нестабільності міжнародних фінансових ринків, а також впливу військових дій на фінансовий сектор країни.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних положень щодо управління фінансовою стійкістю комерційних банків та розробка рекомендацій щодо ефективних шляхів її забезпечення.

Для досягнення поставленої в кваліфікаційній роботі мети було визначено сукупність наступних завдань:

- дослідження сутності фінансової стійкості комерційного банку;
- визначення основних чинників, що впливають на рівень фінансової стійкості банку;
- дослідження методичних підходів щодо аналізу та оцінки фінансової стійкості комерційного банку;
- проведення аналізу фінансово-економічної діяльності банку АТ «Райффайзен Банк»;

- проведення аналізу показників фінансової стійкості комерційного банку АТ «Райффайзен Банк»;
- оцінити вплив рентабельності на фінансову стійкість банку АТ «Райффайзен Банк»;
- дослідження напрямів підвищення фінансової стійкості за рахунок побудови системи антикризового управління комерційного банку;
- надання рекомендацій щодо підвищення фінансової стійкості АТ «Райффайзен Банк».

Об'єктом дипломного дослідження є процеси управління фінансовою стійкістю комерційного банку АТ «Райффайзен Банк».

Предметом дипломного дослідження є теоретичні та практичні основи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків.

Для досягнення поставленої мети в роботі було використано такі методи наукового дослідження: метод теоретичного узагальнення – для обґрунтування сутності фінансової стійкості банку; метод аналізу та синтезу – для визначення основних методів та заходів щодо забезпечення фінансової стійкості банку; метод статистичного аналізу – для проведення аналізу фінансового стану банку та оцінки його фінансової стійкості; графічно-табличний метод – для візуалізації розрахованих даних і схематичного зображення основних результатів роботи; метод моделювання – для визначення прогностичного рівня показників фінансової стійкості банку.

Інформаційною базою дослідження виступали чинні нормативні та законодавчі акти, які регулюють банківську діяльність, офіційні матеріали Національного банку України, напрацювання вітчизняних та зарубіжних науковців, в яких висвітлені проблеми управління фінансовою стійкістю банку, статті у періодичних виданнях, офіційний сайт банку та фінансова звітність АТ «Райффайзен Банк».

Матеріали дипломного дослідження були висвітлені на VIII Студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та

банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (ОНЕУ, 2024 рік.).

Кваліфікаційна робота складається з змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінок (без додатків). Робота містить 14 рисунків, 18 таблиць та 3 додатка. Список використаних джерел містить 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Сутність фінансової стійкості комерційного банку

Стабільна банківська система є життєво необхідною умовою для ефективного функціонування та прогресу економіки нації. Вона є фундаментальним компонентом економічної структури будь-якої країни, а його стабільність безпосередньо впливає на загальний стан економіки та сприяє її розширенню.

Аналіз фінансового стану та стабільності відіграє вирішальну роль у запобіганні проблемам у банківських установах та забезпеченні загальної міцності та стабільності як окремих банків, так і всієї банківської системи.

Однак наразі не існує загальноприйнятого визначення фінансової стабільності комерційних банків, оскільки експерти в усьому світі не дійшли єдиної думки. У той час як деякі прирівнюють це до платоспроможності або прибутковості, інші вважають, що це ефективність банку та його здатність структурувати свої активи та пасиви таким чином, щоб мінімізувати вразливість під час непередбачених обставин або криз.

Фінансовий стан і стабільність відіграють важливу роль у підприємницькій діяльності, особливо в банківському секторі, враховуючи поточну економічну ситуацію. Поняття фінансового стану банку науковці зазвичай розуміють через використання специфічних коефіцієнтів (див. табл. 1.1).

Уважно вивчивши наведені визначення вітчизняних науковців та економістів, можна зробити висновок, що фінансовий стан банку – це економічне поняття, яке охоплює фінансово-господарську діяльність банку за конкретними аналітичними показниками в певний момент часу.

Таблиця 1.1

Визначення сутності фінансового стану комерційного банку [9, 15, 29]

Автор	Визначення поняття
Герасимович А. М.	Фінансовий стан банку – це оцінка показників фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності, ефективності управління
Іванов В. В.	Фінансовий стан банку – це система показників достатності капіталу, якості активів, ліквідності балансу, ефективності діяльності, рівня управління (менеджменту) банку
Загородній А. Г.	Фінансовий стан банку – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та існування, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами.
Дзюблук О. В.	Фінансовий стан банку визначається наявністю у нього фінансових ресурсів, забезпеченістю грошовими ресурсами, необхідними для діяльності, підтримки нормального режиму роботи, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами.
Борисов А. Б.	Фінансовий стан банку – це рівень забезпечення економічного суб'єкта грошовими коштами для здійснення господарської діяльності, підтримання нормального режиму роботи та своєчасного проведення розрахунків.
Щербакова Г. В.	Фінансовий стан банку визначається загальним рівнем ефективності управління його активами і пасивами, при цьому якість управління ними відображається в основних коефіцієнтах, що характеризують фінансовий стан банку, зокрема у показниках достатності капіталу, якості активів, рентабельності, ліквідності, рівня ризиків

В дослідженнях, проведених за працями І.В. Макеєвої, Ю.С. Маслеченкова, Н.М. Шелудька, В.П. Пантелєєва та С.П. Халяви виявлено, що кожен з них по-різному трактує поняття «фінансова стійкість комерційного банку». На основі цих досліджень сформульовано комплексне визначення, яке, на наш погляд, найкраще характеризує це явище: під фінансовою стійкістю комерційного банку розуміють стан банківської установи, за якого вона зберігає платоспроможність, ліквідність, має достатній обсяг регулятивний капітал для пом'якшення всіх потенційних ризиків, пов'язаних з банківською діяльністю, і водночас залишається достатньо прибутковим за рахунок максимальної ефективності своїх активів. У таблиці 1.2 наведено різні ракурси тлумачення поняття «фінансова стійкість банку».

Таблиця 1.2

Визначення сутності фінансової стійкості комерційного банку [9, 16, 29, 36]

Автор	Визначення
Барановський О.В., Ткаченко А.А.	Стан захищеності фінансових інтересів банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує
Болгар Т.А., Єпіфанов А.В.	Стан банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку
Голобородько Ю.А.	Такий стан, який характеризується оптимальним рівнем залучення і розміщення ресурсів при мінімізації загроз та негативних явищ і характеризує здатність банків до саморозвитку, ефективності та конкурентоздатності
Дмитров С.В.	Захист фінансових інтересів банку, його фінансової стійкості і середовища, в якому він функціонує
Побережний С.В.	Стан банківської установи, який характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, її здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку
Литовченко О.Н., Самойлов Б.В.	Стан банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати фінансові ресурси в достатньому обсязі для забезпечення поточної діяльності та стійкого розвитку

Дані, наведені в таблиці, свідчать про те, що різні вчені пояснюють фінансову безпеку різними факторами, такими як фінансова стабільність, ефективність фінансово-господарської діяльності, достатність власного капіталу, захист інтересів, стійкість до ризиків. Поняття надійності визначається як здатність банку протистояти змінам на фінансовому ринку та своєчасно виконувати зобов'язання. Надійність охоплює не тільки кількісні оцінки діяльності комерційного банку, але й суб'єктивні характеристики, які сприймаються соціальними групами, такими як клієнти, партнери та співробітники. Саме впевненість цих зацікавлених сторін у тому, що банк дотримуватиметься всіх своїх зобов'язань, зрештою визначає його надійність.

Надійний банк характеризується відповідним рівнем самовпевненості, міцними зв'язками з іншими фінансовими установами, підприємствами та

організаціями, а також відданістю задоволенню інтересів клієнтів, партнерів і співробітників. Надійність банку безпосередньо залежить від його стабільності; Надійним можна вважати тільки міцний і стабільно прогресуючий банк. Важливо відзначити, що надійна клієнтура є вирішальним фактором у забезпеченні надійності комерційного банку. «Стабільність» і «стійкість» — це тісно пов'язані поняття, хоча й не тотожні. У В.В. Іванова, стабільність банку визначається як «здатність підтримувати свою діяльність у середньо- та довгостроковій перспективі». Ю.С. Масленченков досліджує стабільність банку, розглядаючи стабільність економічного середовища, в якому він працює, зазначаючи, що «стабільність кредитної організації визначається стабільністю економічного середовища».

Стойкість, як ринкова категорія, означає стан кредитної організації в ринкових умовах, гарантуючи напрямки її розвитку як у теперішньому, так і в майбутньому. Важливо визнати, що не всі кредитні організації стабільні в стабільному економічному середовищі, оскільки на стабільність впливають не тільки зовнішні чинники, а й різні внутрішні фактори.

На відміну від концепції опору силі, стабільність визначається як збереження певного стану або рівня протягом тривалого періоду часу. Важливо відзначити, що критерій стійкості застосовується до складних динамічних систем, які зазнають постійного впливу випадкових факторів і працюють в умовах невизначеності. Враховуючи функціонування банку в умовах послідовних і дещо непередбачуваних змін ринкової економіки, його можна розглядати як динамічну систему. Як динамічний соціально-економічний суб'єкт, банк має здатність до поступального зростання та безперервного відтворення. У своїй комерційній діяльності банк прагне досягти позитивного прогресу за різними ключовими показниками, такими як прибутковість, достатність капіталу, ліквідність, зниження ризиків, розширення послуг та покращення обслуговування клієнтів. Ці фактори

обумовлюють необхідність використання терміна «стабільність» при описі банку.

Замість того, щоб підкреслювати стабільність, яка передбачає незмінність і відсутність руху, точніше зосередитися на «стабільному розвитку». Стабільний банк – це той, який може витримати непередбачені збитки на максимальному рівні, зберігаючи ефективне функціонування. З іншого боку, стабільний розвиток означає здатність банку зменшувати ці втрати з часом, долати їх належним темпом і створювати можливості для досягнення та підвищення стійкості. Отже, стійкість є важливою внутрішньою характеристикою, яка забезпечує життєздатність і стабільний розвиток комерційного банку в межах обраної траєкторії та стратегії, навіть в умовах дії зовнішніх і внутрішніх факторів на конкурентному ринку [39].

Основні якості комерційного банку, такі як надійність, стабільний розвиток і стійкість, відіграють значну роль у визначенні його здатності ефективно виконувати свої функції та виконувати свою роль в економіці, незалежно від зовнішніх і внутрішніх факторів, які можуть перешкоджати їх діяльності. виконання. Крім того, варто відзначити здатність комерційного банку забезпечувати ефективне та своєчасне обслуговування клієнтів.

Основні обов'язки банку полягають у задоволенні потреб акціонерів та клієнтів з дотриманням законодавчої бази та галузевих стандартів. Він також прагне служити інтересам усіх учасників фінансових відносин, включаючи акціонерів, власників і клієнтів. Крім того, банк націлений на захист вкладів як фізичних, так і юридичних осіб. Щоб забезпечити власне зростання та пом'якшити потенційні ризики, банк має бути налаштованим на ринкові тенденції. Участь у конкурентній боротьбі дозволяє банку повною мірою реалізувати свій бізнес-потенціал завдяки спільним зусиллям. Таким чином, надійність охоплює ширший спектр, охоплюючи як стабільність, так і послідовний розвиток, що зрештою визначає банк як фінансову установу. З

іншого боку, стабільність означає здатність банку підтримувати постійний стан динамічного зростання, що представляє його внутрішній стан (рис. 1.1.).

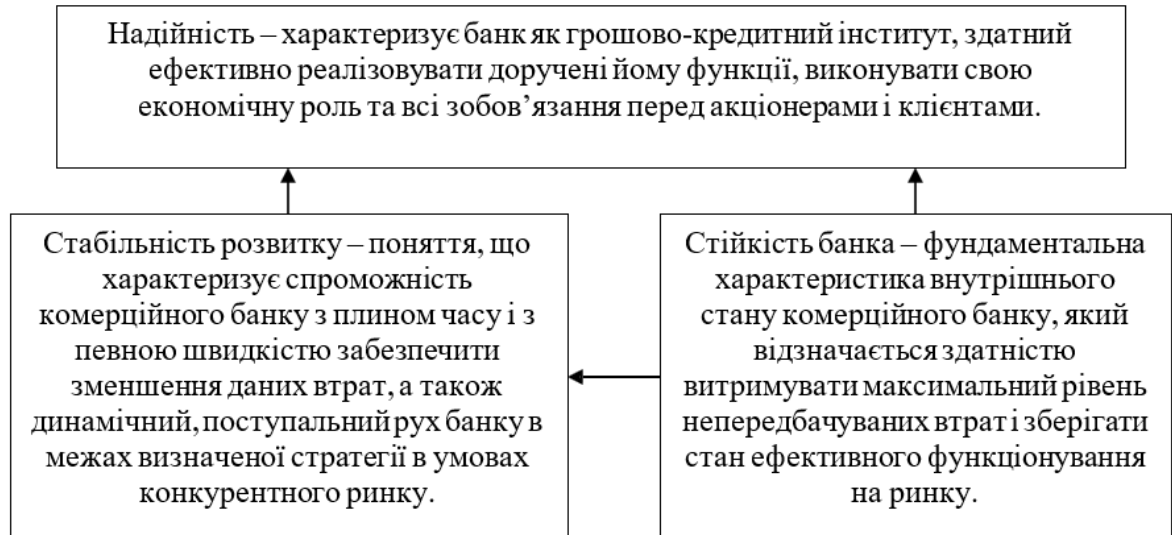

Рис. 1.1. Основні ознаки, що характеризують фінансову стійкість банку [37]

Справжню природу характеристик банку можна розпізнати лише з часом, оскільки вони розвиваються завдяки ефективній та синхронізованій діяльності. Успіх банку значною мірою залежить від досвіду та компетентності його керівництва. Хоча банк не має контролю над зовнішніми факторами, такими як економічні чи соціально-політичні умови, він повинен надавати пріоритет підтримці внутрішньої стабільності в межах своїх структурних компонентів.

Для встановлення правомірності поняття «фінансова стійкість» необхідно заглибитися в різноманітні трактування, які досліджуються в науковій літературі. Ці інтерпретації відіграють вирішальну роль у розумінні теоретичних аспектів, пов'язаних із цією концепцією. Аналізуючи різні підходи до визначення фінансової стабільності, ми можемо визначити кілька ключових перспектив, як показано на рисунку 1.2.

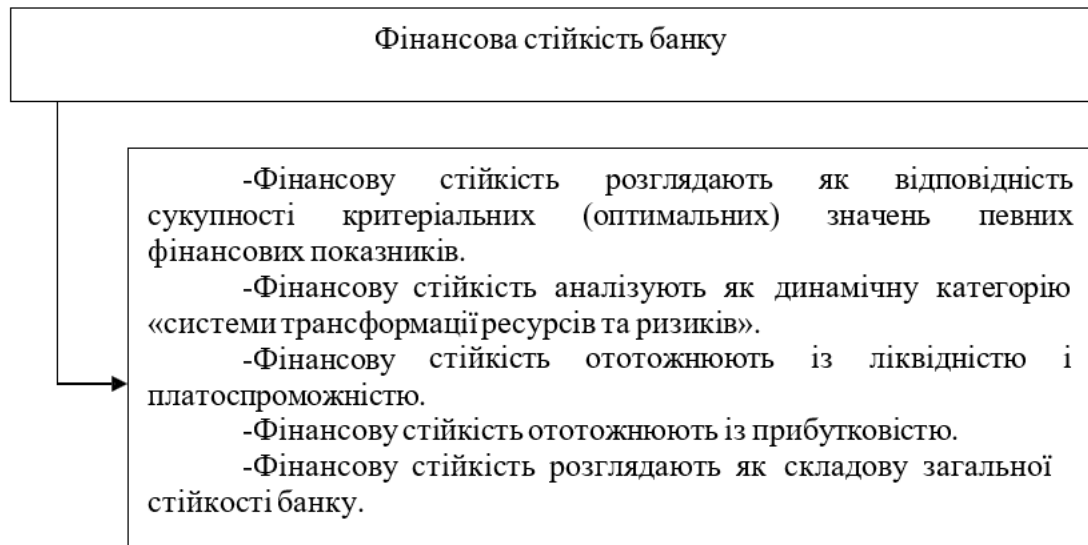

Рис. 1.2. Основні підходи до визначення сутності фінансової стійкості банку [33]

Аналізуючи фінансову стійкість банку, Г.С. Панова, О.Д. Заруба, С.А.Святко та Р.І.Шиллер досліджують основні параметри, що відображають різні аспекти його фінансового стану. З іншого боку, Ю.С. Масленченков, В.В. Вітлінський та О.В. Пернарівський визначають фінансову стійкість як дотримання (або відсутність) банком планових і нормативних показників, які охоплюють різноманітні економічні чинники, такі як склад і розмір власних коштів, рівень доходів і прибутку, рентабельність власного капіталу, достатність ліквідності, ефективність використання капіталу та створення вартості [10]. Подібне визначення фінансової стабільності надає також Р. І. Шиллер. Однак важливо зазначити, що покладатися лише на планові показники для визначення фінансової стійкості може бути не зовсім точним, оскільки їх точний розрахунок не завжди можливий.

Друга перспектива зосереджена на концепції фінансової стабільності як важливого аспекту здатності банку ефективно виконувати свої функції та протистояти як зовнішнім, так і внутрішнім факторам. Однак цьому визначенню не вистачає чіткості в поясненні точного значення «повної трансформації ресурсів і ризиків». Крім того, він не враховує значення

ліквідності та платоспроможності, які відіграють важливу роль у визначенні фінансової стабільності банку. Враховуючи динамічний характер банків як складних систем, що постійно розвиваються, стає очевидним, що фінансова стабільність є динамічним поняттям.

Поняття фінансової стійкості за визначенням Н.Г. Антонова, М.А.Пессель, В.Г. Андрєєвої та Н.Н. Захарова, охоплює як ліквідність, так і платоспроможність. Хоча це правда, що ці показники відіграють вирішальну роль у визначенні фінансової стабільності, важливо зазначити, що ототожнювати ліквідність і платоспроможність не зовсім точно. Фінансова стабільність виходить за рамки лише цих двох понять, оскільки охоплює ширший спектр факторів. На думку В.В. Вітлінського, платоспроможність є поняттям, яке охоплює ширший обсяг [10].

Фінансова стійкість банку визначається різними показниками, зокрема ліквідністю та прибутковістю. Ці показники є визначальними в оцінці платоспроможності комерційного банку. Важливо відзначити, що брак ліквідності може бути надзвичайно ризикованим для банку, оскільки це може призвести до втрати довіри з боку вкладників і кредиторів. Це, у свою чергу, може призвести до неплатоспроможності та кризової ситуації для банку. Ліквідність є основою платоспроможності, а низький рівень ліквідності може мати внутрішні наслідки для фінансового стану банку та його здатності протистояти зовнішнім факторам. Для забезпечення платоспроможності банку важливо підтримувати достатній рівень ліквідності, враховуючи при цьому зростання активів і пасивів, а також розміру власного капіталу [39].

Концепція фінансової стійкості, запропонована Л.П.Бєлих і підтримана авторами В.В. Пантелєєва та С.П. Халяві, тісно пов'язана з прибутковістю банків. Л.П.Бєлих стверджує, що рівень фінансової стійкості безпосередньо впливає на здатність банку отримувати прибуток і виплачувати дивіденди акціонерам. В.В. Пантелєєв і С.П. Халяві далі підкреслюють, що фінансова стійкість є відображенням постійного перевищення доходів над витратами.

Таким чином, прибутковість відіграє вирішальну роль у підвищенні фінансової стабільності, сприяючи накопиченню капіталу та покриваючи потенційні збитки. Однак важливо визнати, що фінансова стабільність охоплює ширшу сферу, окрім простої прибутковості. Щоб повністю зрозуміти вплив прибутковості на фінансову стабільність, необхідно враховувати такі фактори, як частота, величина та джерела прибутку, а не зосереджуватися лише на наявності прибутку.

Основна турбота про фінансову стабільність полягає в стабільності отримання прибутку, оскільки це має вирішальне значення для забезпечення міцної фінансової основи. Однак загальновизнано, що вищі прибутки часто супроводжуються підвищеним рівнем ризику, який може поставити під загрозу стабільність комерційного банку. Крім того, банки повинні дотримуватися раціонального механізму розподілу прибутку, зокрема шляхом поповнення резервних і страхових фондів, оскільки це відіграє важливу роль у підтримці фінансової стабільності. Важливо зазначити, що сама по собі виплата дивідендів не обов'язково свідчить про фінансову стабільність банку, оскільки проблемні банки часто пропонують високі дивіденди та процентні ставки за строковими депозитами, намагаючись залучити більше інвесторів.

Основою для виплати дивідендів є нерозподілений прибуток банку, що робить прибутковість вирішальним фактором підтримки фінансової стабільності. Для банків важливо знайти баланс між виплатами дивідендів і рівнем капіталізації прибутку, оскільки це безпосередньо впливає на достатність капіталу та загальний фінансовий стан комерційного банку.

Концепція фінансової стабільності часто розглядається як один з аспектів загальної стабільності банку, який охоплює фінансову, капітальну, комерційну та організаційно-функціональну стійкість. З них стабільність капіталу вважається фундаментальною для забезпечення загальної стабільності банку. Він спирається на власний капітал банку, який служить системою підтримки під час кризи, наприклад, створює резерви на

непередбачені збитки та полегшує повернення вкладів. Власний капітал банку не тільки є основою для ефективного функціонування, а й виступає каталізатором його розвитку. Він виконує три життєво важливі функції: захисну, оперативну і регулюючу. З іншого боку, організаційно-функціональна стійкість оцінює структуру банку у зв'язку з обраною стратегією розвитку та переважаючими ринковими умовами.

Отже, доцільно погодитися з викладеними в науковій літературі твердженнями щодо важливості розгляду фінансової стійкості банку як невід'ємної частини його загальної стабільності. Проте, зважаючи на відсутність чіткого визначення цього поняття, актуальним стає введення та обґрунтування сутності поняття фінансової стійкості банку. На нашу думку, це стосується якісних характеристик, які визначають стан комерційного банку, що охоплює підтримання збалансованості, взаємозалежності та гармонійної координації між його складовими елементами: фінансовими складовими (власний капітал, активи та пасиви, ліквідність, платоспроможність, прибутковість, ризики) та організаційні складові (організаційна структура, кадровий потенціал, інформаційні технології, рівень контролю, банківська безпека). Така стабільність передбачає здатність протистояти непередбаченим втратам, досягати тактичних і стратегічних цілей і досягати сприятливих соціально-економічних результатів.

Якісною характеристикою фінансового стану банку є його фінансова стійкість, яка визначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів при збереженні достатньої ліквідності та платоспроможності. Це також передбачає максимізацію прибутку, мінімізацію ризиків і здатність протистояти несподіваним збиткам для забезпечення ефективного функціонування. Стабільний фінансовий стан дозволяє комерційному банку ефективно працювати, досягати поставлених цілей та мінімізувати різні ризики на ринку фінансових послуг. Це також дозволяє банку підтримувати та відновлювати життєздатність у разі раптових

збоїв. Управління фінансовою стійкістю банків потребує об'єктивної оцінки її поточного та бажаного стану, ефективного управління фінансовими ресурсами установи та прийняття рішень, що сприяють фінансовій стабільності.

1.2. Основні чинники, що впливають на рівень фінансової стійкості банку

Стійкість комерційного банку формується безліччю факторів, які різноманітні за своєю природою, спрямованістю та формами ідентифікації. Вкрай важливо систематично організувати ці фактори. Ця систематизація служить багатьом цілям: по-перше, як методологічний інструмент для вивчення фінансової стабільності; по-друге, як основу для кількісної оцінки взаємозв'язків між цими факторами та прогнозування майбутніх подій; і по-третє, як керівництво для пропонування вдосконалення для підвищення стійкості, враховуючи всі відповідні фактори.

Комплексне дослідження елементів, які визначають фінансову стабільність банку, залишається незавершеним. Проте можна використати знання з економічної літератури, щоб упорядкувати фактори, що впливають на стабільність і надійність комерційного банку. Як підкреслює Р. Шиллер, досі не вироблено усталених критеріїв для категоризації цих факторів та визначення їх відносної значущості. Класифікація факторів, що впливають на стійкість, повинна враховувати різні аспекти та охоплювати як екзогенні (зовнішні), так і ендогенні (внутрішні) фактори, а також оцінювати рівень їхнього впливу на діяльність і стан комерційного банку (див. рис. 1.2).

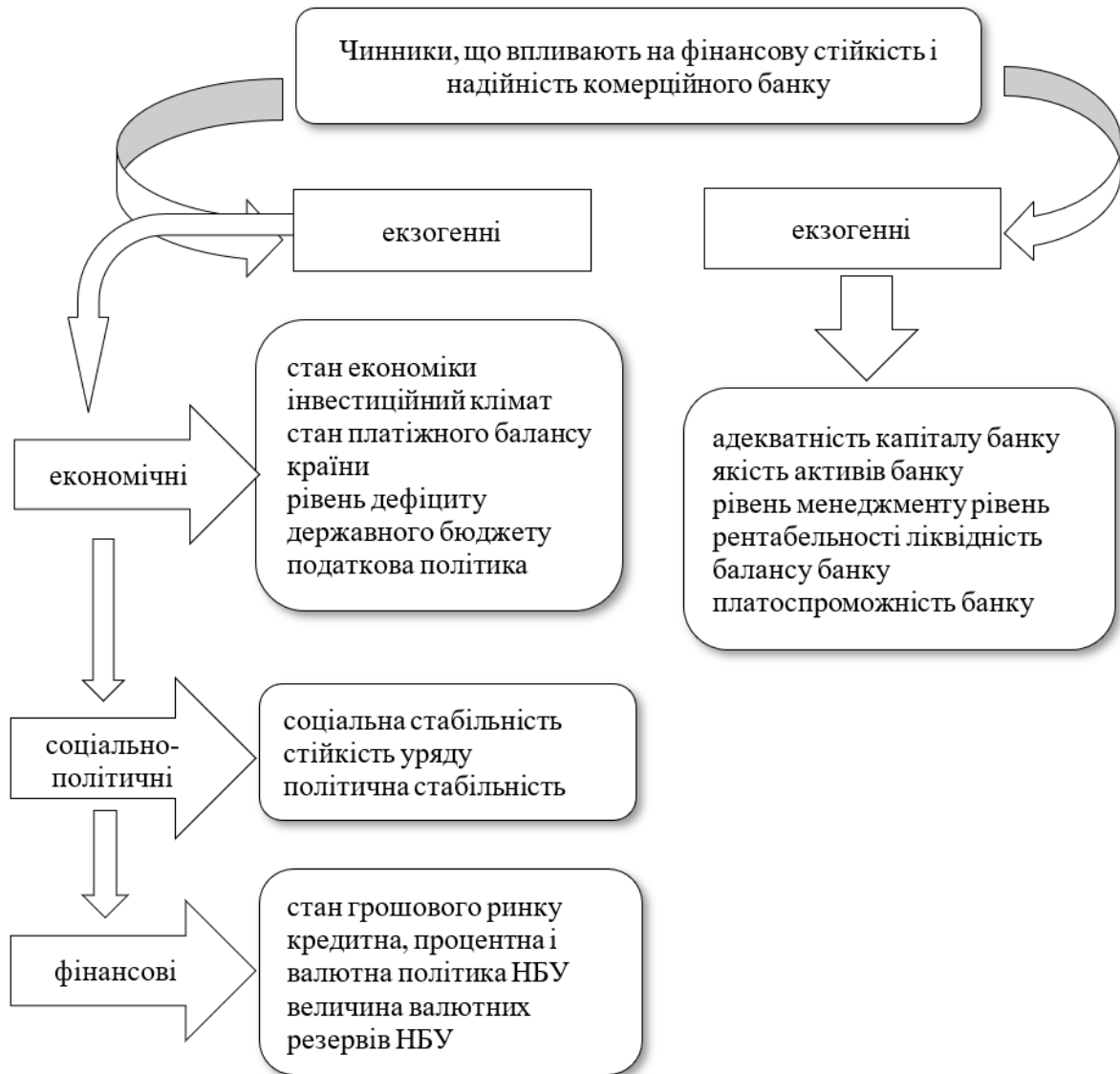

Рис. 1.2. Система чинників, що впливають на фінансову стійкість банку [32]

На всі комерційні банки впливають згадані вище фактори, які відіграють значну роль у визначенні рівня їх фінансової стійкості. Тому, розробляючи стратегії підвищення стабільності банків, важливо враховувати комплекс факторів, які на них впливають.

Складна структура комерційного банку охоплює різноманітні фактори, які сприяють його фінансовій стабільності. Ці фактори складаються зі стабільності капітальної бази банку, ресурсної бази, організаційно-структурної стабільності та комерційної стабільності. Капітал комерційного банку складається із сукупних коштів, наданих його засновниками та

акціонерами. Ці кошти зростають за рахунок прибуткових банківських операцій і капіталізації прибутку, а також додаткових внесків учасників банку.

Вирішальна роль капіталу в забезпеченні фінансової стійкості банку визначається його функціями. По-перше, розмір капіталу вселяє довіру клієнтів, запевняє вкладників у можливості відшкодування їхніх коштів та мінімізує ризик під час розміщення. Це також гарантує потенційним позичальникам, що установа зможе задовольнити їхні потреби в кредитних ресурсах. По-друге, на початковому етапі банк спирається на власний капітал, який служить стартовим коштом для будівництва або оренди приміщень, встановлення банківського обладнання, найму кваліфікованого персоналу. Без цих необхідних витрат банківська установа не може розпочати свою діяльність. Оскільки банк розвивається та вивчає нові перспективні сфери діяльності, такі як розширення послуг та впровадження сучасних технологій, додатковий капітал стає необхідним для розвитку та розширення.

Залучаючи додаткові кошти, банк може підвищити свою здатність пропонувати клієнтам найсучасніші банківські послуги та зміцнити свої позиції на ринку. Крім того, капітал слугує запобіжником, поглинаючи несприятливі наслідки, такі як збитки, спричинені нинішнім неоптимальним функціонуванням банку, тоді як його керівництво працює над вирішенням поточних проблем. Таким чином, капітал захищає банк від потенційної неплатоспроможності під час складних обставин і непередбачуваних витрат.

Підтримання стабільної ресурсної бази є вирішальним елементом забезпечення фінансової стійкості комерційного банку. Це охоплює кілька ключових факторів, у тому числі залежність банку від загального стану економіки країни, управління фінансовими потоками в його філіях або відділах, рівень його інтеграції в міжбанківську мережу, а також характер і ступінь його співпраці з ринковою інфраструктурою. такі організації, як інші банки та клієнти.

Стабільність поповнення ресурсної бази банку, концентрація вкладів фізичних осіб у пасивах банку, збереження бюджетних коштів – все це фактори, що сприяють організаційній та структурній стабільності банку. Ця стабільність визначається тим, наскільки добре структура банку відповідає обраній стратегії розвитку та конкурентному ландшафту ринку.

Стабільність комерційних операцій банку охоплює різні фактори, такі як його відносини з іншими учасниками ринку, його взаємодія з урядом і якість його співпраці з кредиторами та клієнтами. У банківській сфері одним із ключових показників фінансової стійкості банку є достатність власного капіталу. Цей показник враховує практично всі ризики, пов'язані з банківською діяльністю, і є комплексним показником для оцінки якісної капіталізації та загальної фінансової стійкості як окремих банків, так і банківської системи в цілому. Достатність капіталу банку означає його здатність покривати витрати та непередбачені збитки виключно за рахунок власного капіталу.

В економічному ландшафті, що постійно змінюється, для банківського співтовариства вкрай важливо постійно вдосконалювати підхід до оцінки та управління ризиками. Це включає визначення належного рівня власного капіталу банку для підтримки економічного зростання. Для досягнення цієї мети наглядовим органам, банківським установам, рейтинговим агентствам, а також дослідникам і практикам необхідно співпрацювати та координувати свої зусилля. Їх спільною метою є розробка комплексного методу розрахунку показника достатності банківського капіталу з урахуванням різноманітного спектру ризиків, присутніх у сучасному економічному середовищі.

Розглядаючи вплив достатності капіталу на показники стійкості банку, ми стикаємося з подвійним сценарієм. По-перше, значна частка власного капіталу банку в його структурі капіталу вселяє впевненість у веденні операцій та наданні послуг. Крім того, це дозволяє банку мати резерв ресурсів, таких як кредитні кошти, до яких можна отримати доступ і які можна використовувати.

Однак це може призвести до зниження рентабельності та зменшення потенціалу для отримання значних прибутків. І навпаки, збільшення фінансового важеля може призвести до збільшення прибутку, припускаючи, що всі інші фактори залишаються незмінними. Однак це також створює відчуття вразливості перед обличчям непередбачених обставин. Таким чином, головною метою є визначення оптимального рівня власного капіталу в ресурсах банку, який забезпечує як задовільну прибутковість, так і стабільний фінансовий стан.

НБУ класифікує фінансову стійкість банку за результатами його операційної діяльності: нормальна стабільність, яка характеризується стабільною діяльністю, своєчасним виконанням зобов'язань та задовільною прибутковістю; нестабільний фінансовий стан, що характеризується затримками платежів і низькою прибутковістю; кризовий фінансовий стан, що характеризується частими неплатежами, непогашеними боргами та потенційним ризиком банкрутства [7].

1.3. Методичні підходи щодо аналізу та оцінки фінансової стійкості комерційного банку

Враховуючи поточний стан банківського сектору та негативні наслідки фінансової кризи та воєнної агресії РФ, яка включає значний відтік капіталу, зниження довіри з боку населення та бізнесу, зростання проблемної заборгованості та підвищення банківських ризиків, надзвичайно важливо визначити пріоритети посилення та підтримання конкурентоспроможності українських банків як на внутрішньому, так і на міжнародних фінансових ринках. Оцінюючи фінансову стійкість банківських установ, важливо розрізняти загальноприйняте поняття розвитку суб'єкта господарювання та розвитку банківської установи. Тому рекомендується зосередитися на відмінних характеристиках банківської конкуренції.

Конкуренція в банківській галузі обертається навколо розподілу банківських ресурсів, накопичених банками для їх діяльності. Банки можуть виступати як покупцями, так і продавцями на ринку. Один банк може займатися виробництвом і розповсюдженням банківських і фінансових послуг без залучення зовнішніх каналів продажів. Діяльність банків та їх установ підлягає жорсткому регулюванню НБУ. Конкурентний ландшафт виходить за рамки лише банківських установ і включає також небанківські фінансові установи. Поняття фінансової стабільності тісно пов'язане з конкурентоспроможністю банківських послуг на ринку. Рівень фінансової стабільності, досягнутий банком, відображає його здатність ефективно працювати, підтримувати присутність на ринку та задовольняти запити споживачів, протистоячи зовнішньому тиску.

На рис. 1.4 представлено різні методи, за допомогою яких вчені та економісти аналізують та оцінюють фінансову стабільність. Хоча ці професіонали можуть мати різні точки зору, усі вони прагнуть досягнути справжню природу цієї концепції.

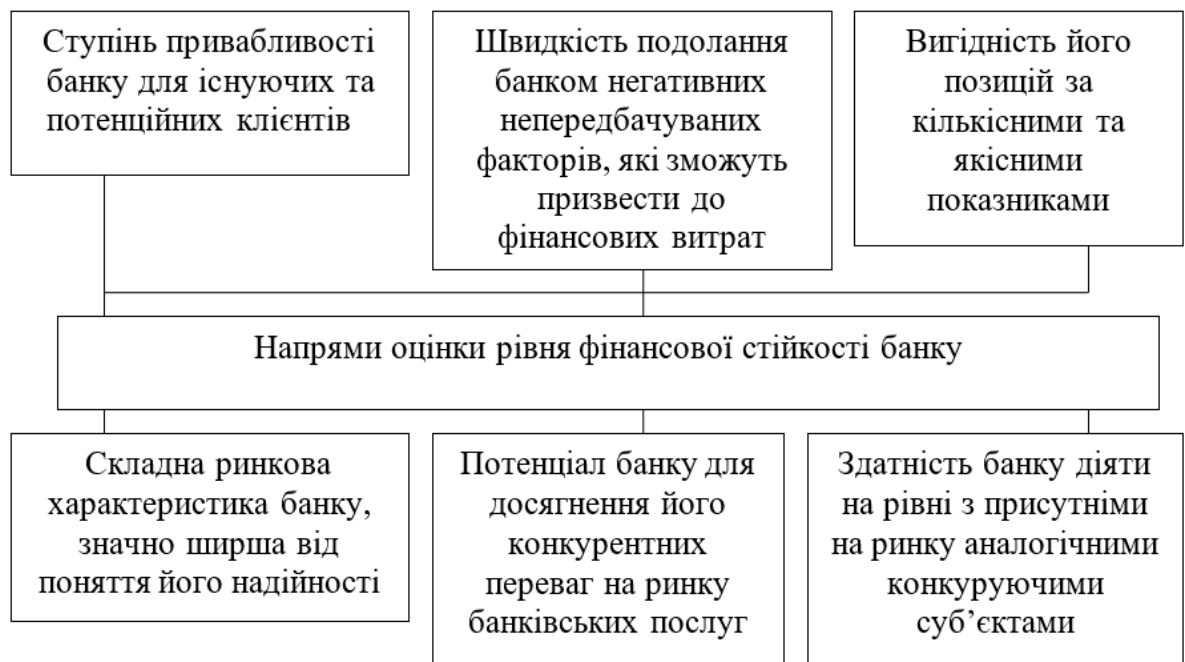

Рис. 1.4. Основні напрями оцінки рівня фінансової стійкості банку [11]

На думку більшості вчених, фактори можна класифікувати як внутрішні або зовнішні. Проте існують дві протилежні точки зору на те, як фактори впливають на фінансову стабільність банку. Деякі дослідники стверджують, що екзогенні фактори є основними детермінантами конкурентоспроможності банків. Навпаки, інші стверджують, що внутрішні фактори банківського середовища мають найважливіше значення для захисту та зміцнення його фінансової безпеки, оскільки вони піддаються активному маніпулюванню з боку самого банку.

Порівнювати та протиставляти вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на діяльність банків як недоцільно, так і некоректно. До сил конкуренції М. Портер відносить зовнішні фактори, що впливають на конкурентний ландшафт галузі та конкурентоспроможність підприємств. Для підтримки або посилення фінансової стабільності банку вкрай важливо враховувати ці фактори та постійно контролювати ринкові умови. Зовнішні фактори охоплюють технологічні, економічні, політичні та правові аспекти, а також соціокультурне середовище. З іншого боку, внутрішні фактори, які впливають на рівень безпеки, включають фінансові, кадрові та пов'язані з обслуговуванням фактори.

У сфері сучасної банківської діяльності використовуються різні методики для оцінки фінансової стабільності та рейтингу банку. Одним з таких методів є методологія CAMELS, яка враховує кілька факторів при визначенні рейтингу: достатність капіталу, якість активів, якість менеджменту, прибутковість і ліквідність. Національний банк України використовує саме цю систему для встановлення рейтингів. Методологія CAMELS має ієрархічну структуру, поділивши загальну надійність банку на шість основних компонентів.

Система CAMELS використовується для оцінки загального стану фінансових установ. CAMELS означає достатність капіталу, якість активів, якість управління, прибутковість, ліквідність і чутливість активів. Кожен

компонент оцінюється за шкалою від 1 до 5, де 1 означає здоровий стан, а 5 – незадовільний. Підсумковий показник визначається суміщенням значень кожного компонента. Крім того, оцінювання кожного компонента передбачає оцінювання кількох підкомпонентів.

Останнє доповнення системи спрямоване на оцінку того, як ринкові ризики впливають на капітал і прибутковість банку. Це включає в себе оцінку різних ринкових ризиків, таких як процентні, валютні, цінові та портфельні ризики, а також оцінку системи управління ризиками банку. Як і інші компоненти, оцінка встановлюється за 5-бальною шкалою [18].

Новий метод моніторингу фінансової стабільності кредитних організацій, відомий як система фірм, з'явився останнім часом як розширення системи CAMELS. Основна мета цієї системи — виявити будь-які фінансові проблеми, які можуть виникнути між перевітками, використовуючи звітність у реальному часі. Ця комплексна система охоплює обчислення двох взаємопов'язаних рейтингових агрегатів: рейтингу фірми та категорії ризику фірми. Рейтинг фірм є оцінкою поточного стану банків з урахуванням аналізу коливань різних фінансових показників за попередній квартал, а також результатів виїзних перевірок. У поточному рейтингу використовується методологія CAMELS із застосуванням шкали оцінок від 1 до 5. З іншого боку, категорії ризику фірм забезпечують довгострокову оцінку прогнозованого стану банку, засновану на визначенні ймовірності «банкротство» банку протягом найближчих двох років.

Оцінка цього базується на двох різних значеннях: 0, що означає невдачу, і 1, що означає виживання. Варто зазначити, що Банк Англії використовує аналогічну іноземну систему під назвою RATE system для оцінки надійності кредитних організацій, факт, який широко визнаний.

Банк Італії використовує систему PATROL, тоді як французька система ORAP використовується французькими банками. Для визначення рейтингу банку використовується методика, розроблена В.С. Кромоновим та О.Б.

Ширінською на підставі балансу розраховує різні коефіцієнти, такі як надійність і ліквідність. Потім ці коефіцієнти об'єднуються в єдиний синтетичний коефіцієнт, де кожному коефіцієнту присвоюється певна вага. Цей синтетичний коефіцієнт визначає рейтингову позицію банку [25].

Відповідно до методології Ширінської О.Б., лімітна політика передбачає, що банк не може вести справи з іншим банком, доки не визначить ліміт для цього конкретного контрагента. Цей ліміт вказує на рівень довіри банку до свого партнера та на те, наскільки він готовий йти на ризик і розподіляти свої активи. Чим більшу кількість лімітів отримує банк від інших банків, тим більша його фінансова стійкість і надійність.

Одним із недоліків цих підходів є суб'єктивний характер визначення значущості конкретних показників, оскільки це значною мірою залежить від мети аналізу та цільової аудиторії. Для вирішення цього питання та підвищення об'єктивності публічної інформації щодо діяльності вітчизняних фінансових установ створено комплексну систему оцінки діяльності банківських установ PUSKO. Ця система, розроблена з метою підвищення рівня аналізу та об'єктивності публічної інформації, детально викладена в дослідженні [40].

Для оцінки рівня управління в системі PUSKO використовується 14 показників і різноманітних параметрів. Основним фактором вибору цих показників є їх можливість розраховувати або за синтетичними рахунками з «Квартального балансу», або за загальними показниками з «Квартального звіту про прибутки та збитки».

Для більшості показників (9 із 14) запропоновано встановити теоретично обґрунтоване оптимальне або мінімальне значення критерію. Алгоритм МАІ використовується для оцінки ризику банків і визначення їх рейтингу за допомогою серії аналітичних і розрахункових кроків.

- Створення ієрархічної деревовидної структури.

- Встановлення шкали для визначення відносної важливості різних класів ризику.
- Ідентифікація елементів на кожному рівні ієрархії.
- Побудова якісних матриць попарного порівняння для кожного рівня.
- Призначення локальних пріоритетів для визначення впливу кожного елемента всередині групи на елементи вищого рівня.
- Оцінка адекватності та узгодженості експертних оцінок та уточнення висновків, коли це необхідно.
- Об'єднання оцінок для розрахунку сукупних балів для кожного типу ризику та загальних показників ризику для представницьких банків.
- Визначення рейтингів банку за методом Болла, який враховує оцінку балансів і фінансової звітності, дотримання економічних нормативів, загальну ризикову позицію банку, якість клієнтської бази, розгалуженість мережі.

За оцінкою вищезазначених факторів визначається загальний рейтинг банку. Таким чином, оцінюючи фінансову безпеку банків, ми можемо класифікувати існуючі методи рейтингової оцінки таким чином:

Оцінку фінансового стану банків і подальше ранжування можна здійснити за допомогою різних методів. Ці методи включають розрахунок показників на основі цифр, що дозволяє комплексно оцінити діяльність банків. Крім того, використання бальних залів дозволяє експертам дати загальну оцінку фінансового стану. Регресійний аналіз – ще один метод, який передбачає обчислення факторних показників для кожного банку та визначення середніх сукупностей. Ці методи, як описано в [22], є важливими інструментами для оцінки та порівняння банків.

Розрахунок поточного показника надійності сприяє використанню індексів, які передбачають оцінку фінансового стану банку, присвоєння вагових коефіцієнтів кожному показнику та використання методу евристичної нормалізації. Використовувані методи відрізняються залежно від цілей

користувачів, складності розрахунків, гнучкості та можливості їх застосування для прогнозування майбутньої діяльності банківської установи.

У таблиці 1.3 наведено вичерпний перелік плюсів і мінусів кожного методу.

Таблиця 1.3

Переваги та недоліки основних підходів щодо оцінки фінансової
стійкості банку [22]

Вид методики	Переваги	Недоліки
Номерна	Простота розрахунку та гнучкість	Відсутність узагальнюючого показника, слабка деталізація
Бальна	Гнучкість методики, заснована на особистому досвіді	Складність в обробці експертних оцінок
Регресійна	Зважування дії окремих факторів, вияв найвагоміших факторів. Можливість прогнозування	Тенденції минулих періодів переносяться на майбутнє без урахування факторів сьогодення
Індексна	Поєднання суб'єктивного досвіду експертів з об'єктивними значеннями методів коефіцієнтів	Складність та велика вартість

Таким чином, оцінка конкурентоспроможності банків базується насамперед на двох ключових факторах. По-перше, він базується на конфіденційній інформації, яка не може бути розголошена громадськості, оскільки вважається банківською таємницею. По-друге, у процесі оцінювання відсутні жорсткі рамки для визначення показників, натомість він значною мірою покладається на суб'єктивні думки експертів. Щоб отримати повне розуміння фінансової безпеки банку, вкрай важливо поєднати аналіз офіційної фінансової звітності з уявленнями, наданими досвідченими фахівцями, які володіють знаннями як з кількісних, так і з якісних аспектів діяльності банку.

В епоху економічної глобалізації, коли фінансові кризи періодично спалахують у різних регіонах світу, важливість підтримки стабільної економіки в кожній країні стає все більш вирішальною. Надійність банківського сектору відіграє значну роль у досягненні цієї стабільності. Довіра вкладників, партнерів та інвесторів залежить від фінансової

стабільності та стабільного зростання банків. Для банків вкрай важливо визначити довгострокові цілі як фінансової стабільності, так і постійного розвитку, які залежать від ринкової динаміки та підвищення соціальних стандартів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»)

2.1. Аналіз фінансово-економічної діяльності банку АТ «Райффайзен Банк»

ПАТ «Райффайзен Банк» має статус одного з найбільших банків України. Спочатку зареєстрований як акціонерний поштово-пенсійний банк «Аваль» 27 березня 1992 року, він змінив назву на поточну форму 25 вересня 2006 року. У жовтні 2005 року банк об'єднався з Raiffeisen International Bank-Holding AG, Австрійська банківська група (пізніше перейменована на Raiffeisen Bank International AG у жовтні 2010 року). Станом на 1 січня 2011 року Raiffeisen Bank International AG володів вражаючими 96,18% акцій цього українського банку [28].

Райффайзен Банк, відома фінансова установа в Україні, надає повний спектр банківських послуг своїм клієнтам-фізичним особам. Ці послуги охоплюють розміщення коштів на поточних і депозитних рахунках, випуск платіжних карток із всесвітньо визнаних систем, таких як MasterCard International і Visa International (включаючи кредитні картки), грошові перекази в національній та іноземній валюті, споживче кредитування та різноманітні інші пропозиції.

Банк працює з добре структурованою системою управління, яка організована в окремі бізнес-напрямки та вертикалі підтримки, такі як інформаційні технології, операційна підтримка, контролінг, безпека тощо. Ця організаційна структура охоплює як Центральний офіс, так і регіональні відділення. Як і інші міжнародні банки, Райффайзен Банк чітко розмежовує функції фронт-офісу та бек-офісу, що підвищує якість обслуговування клієнтів та знижує ризики.

Райффайзен Банк Інтернешнл АГ, материнська компанія австрійського банку, забезпечує дотримання стандартів соціально відповідального ведення бізнесу в усіх дочірніх банках у Центральній та Східній Європі, включаючи Райффайзен Банк. Кодекс поведінки працівників банку регулює ділові відносини та етику, забезпечуючи дотримання етичних стандартів.

Аналіз балансу банку переслідує дві мети: по-перше, оцінити раціональність структури поточних активів і пасивів з точки зору забезпечення прибутковості та стабільності банку; по-друге, визначити стратегії оптимізації розподілу ресурсів і покращення загальної ефективності банку. Аналіз активних операцій починається з горизонтальної оцінки змін загальних активів за стандартними показниками зростання. Після вивчення динаміки загальних активів проводиться горизонтальний аналіз окремих статей активів балансу.

У таблиці 2.1 наведено поглиблений аналіз активів банку, їх складу та структури. При дослідженні активів АТ «Райффайзен Банк» з 2020 по 2023 роки (як показано в таблиці 2.1) стає очевидним, що найбільшу частину загальних активів складають кредити та аванси клієнтам. Зокрема, у 2020 році на цю категорію припадало 42,70% усіх активів, а в наступні 2021-2023 роки цей відсоток змінився до 54,26%, 37,10% і 29,36% відповідно.

Кредити та аванси банкам займали друге місце у загальній сумі у 2020 році – 23,87%. Однак у наступні роки відбувся помітний зсув: у 2021, 2022 та 2023 роках вони становили 8,75%, 23,50% та 24,02% відповідно.

Грошові кошти та їх еквіваленти з 2020 по 2023 роки змінювався наступним чином - 14,68%, 20,37%, 19,27% і 18,62% відповідно.

Відповідно, портфель банку складався з цінних паперів, які мали наступну питому вагу – 13,75%, 11,72%, 15,28% та 22,94% відповідно за той самий період.

Таблиця 2.1

Склад та структура активів АТ «Райффайзен Банк»*

Найменування статті	2020		2021		2022		2023	
	тис.грн	% до підсумку	тис.грн.	% до підсумку	тис.грн.	% до підсумку	тис.грн.	% до підсумку
Грошові кошти та їх еквіваленти	15765353	14,68	25761762	20,37	32037745	19,27	33896608	18,62
Кредити та аванси банкам	25623326	23,87	11066989	8,75	39078780	23,50	43735381	24,02
Кредити та аванси клієнтам	45840195	42,70	68600612	54,26	61685909	37,10	53456553	29,36
Інвестиції в цінні папери	14766876	13,75	14819831	11,72	25411963	15,28	41759193	22,94
Похідні фінансові активи	21254	0,02	102952	0,08	321520	0,19	198676	0,11
Інвестиції в дочірні підприємства	0	0,00	49155	0,04	49155	0,03	49155	0,03
Інвестиційна нерухомість	110349	0,10	94878	0,08	70780	0,04	70475	0,04
Основні засоби	3135355	2,92	3039105	2,40	2370744	1,43	2472624	1,36
Нематеріальні активи	891967	0,83	1438684	1,14	1975710	1,19	2296510	1,26
Відстрочені податкові активи	0	0,00	2757	0,00	164776	0,10	61267	0,03
Інші фінансові активи	985931	0,92	1294106	1,02	2932629	1,76	3720010	2,04
Інші нефінансові активи	247524	0,23	169231	0,13	161633	0,10	333597	0,18
Загальна сума активів	107361130	100,00	126440062	100,00	166261344	100,00	182050049	100,00

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

Рівень основних фондів та нематеріальних активів залишався відносно стабільним, зазнаючи мінімальних змін. Зокрема, у 2020 році відсотки становили – 2,92% та 0,83%, потім 2,40% та 1,14% у 2021 році, 1,43% та 1,19% у 2022 році, 1,36% та 1,26% у 2023 році.

Зупинимось глибше на розгляді динаміки активів ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», яка представлена в таблиці 2.2. Дані в цій таблиці показують, що з 2020 по 2021 рік спостерігався значний темп зростання загальних активів на 17,77% або 19078932 тис. грн. Це зростання в основному було зумовлено збільшенням кредитів клієнтів на 22760417 тис. грн. (49,65%) та збільшення грошових коштів та їх еквівалентів на 9996409 тис. грн. (63,41%). Ці цифри свідчать про те, що банк приділяє велике значення підтриманню ліквідності та надійності. Варто зазначити, що інвестиції в цінні папери зросли лише на 0,36%.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки активів АТ «Райффайзен Банк»*

Найменування статті	Відхилення 2021/2020			Відхилення 2022/2021			Відхилення 2023/2022			Відхилення 2023/2020		
	Абсолютне	У % до бази (темپ приросту)	За структурою	Абсолютне	У % до бази (темп приросту)	За структурою	Абсолютне	У % до бази (темп приросту)	За структурою	Абсолютне	У % до бази (темп приросту)	За структурою
Грошові кошти та їх еквіваленти	9996409	63,41	5,69	6275983	24,36	-1,11	1858863	5,80	-0,65	18131255	115,01	3,93
Кредити та аванси банкам	-14556337	-56,81	-15,11	28011791	253,11	14,75	4656601	11,92	0,52	18112055	70,69	0,16
Кредити та аванси клієнтам	22760417	49,65	11,56	-6914703	-10,08	-17,15	-8229356	-13,34	-7,74	7616358	16,62	-13,33
Інвестиції в цінні папери	52955	0,36	-2,03	10592132	71,47	3,56	16347230	64,33	7,65	26992317	182,79	9,18
Похідні фінансові активи	81698	384,39	0,06	218568	212,30	0,11	-122844	-38,21	-0,08	177422	834,77	0,09
Інвестиції в дочірні підприємства	49155	0,00	0,04	0	0,00	-0,01	0	0,00	0,00	49155	0,00	0,03
Інвестиційна нерухомість	-15471	-14,02	-0,03	-24098	-25,40	-0,03	-305	-0,43	0,00	-39874	-36,13	-0,06
Основні засоби	-96250	-3,07	-0,52	-668361	-21,99	-0,98	101880	4,30	-0,07	-662731	-21,14	-1,56
Нематеріальні активи	546717	61,29	0,31	537026	37,33	0,05	320800	16,24	0,07	1404543	157,47	0,43
Відстрочені податкові активи	2757	0,00	0,00	162019	5876,64	0,10	-103509	-62,82	-0,07	61267	0,00	0,03
Інші фінансові активи	308175	31,26	0,11	1638523	126,61	0,74	787381	26,85	0,28	2734079	277,31	1,13
Інші нефінансові активи	-78293	-31,63	-0,10	-7598	-4,49	-0,04	171964	106,39	0,09	86073	34,77	-0,05
Загальна сума активів	19078932	17,77	0,00	39821282	31,49	0,00	15788705	9,50	0,00	74688919	69,57	0,00

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

Банк відчув значне зростання в різних категоріях активів, включаючи зростання інших фінансових активів на 31,26%, зростання похідних фінансових активів на 384,39% і значне збільшення нематеріальних активів на 61,29%.

У 2022 році відбулося помітне зростання загальних активів, яке склало 31,49% або 39821282 тис. грн. Це збільшення відбулося в основному за рахунок зростання грошових коштів та заборгованості інших банків, темпи зростання яких становили 24,36% і 253,11% відповідно. Крім того, різні типи цінних паперів зазнали значного зростання: зростання склало 71,47% і 212,30%. Крім того, збільшення нематеріальних активів на 37,33% зіграло значну роль у збільшенні загальної вартості активів.

У 2023 році активи зросли на 9,50% завдяки збільшенню в різних категоріях активів. Резерви готівки зросли на 5,80%, кредити банків зазнали збільшення на 11,92%. Портфель цінних паперів також суттєво зріс на 64,33%, а нематеріальні активи продемонстрували зростання на 16,24%. Незважаючи на скорочення кредитів клієнтів на 13,34% і зменшення похідних фінансових активів на 38,21%, ці фактори не завадили загальній тенденції зростання активів.

Підсумовуючи, можна констатувати, що принципи та цілі розвитку банку узгоджуються з динамікою, складом і структурою його активів. Однак для подальшого прискорення зростання активів необхідно внести коригування, щоб збільшити частку кредитного портфеля та портфеля цінних паперів, уповільнивши при цьому зростання інших активів.

Щоб зрозуміти важливість кожного типу активів і закономірності, що виникають під час їх формування, необхідний ретельний аналіз складу, структури та динаміки як доходних, так і недоходних активів (як показано в таблиці 2.3 і таблиці 2.4).

Таблиця 2.3

Склад та структура активів АТ «Райффайзен Банк» з погляду їх дохідності*

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		2023р.	
	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку
Дохідні активи	86251651	80,34	94639539	74,85	126547327	76,11	139198958	76,46
Недохідні активи	21109479	19,66	31800523	25,15	39714017	23,89	42851091	23,54
Всього активів	107361130	100,00	126440062	100,00	166261344	100,00	182050049	100,00

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

Таблиця 2.4

Динаміка активів АТ «Райффайзен Банк» з погляду їх дохідності*

Найменування статті	Відхилення 2023/2020		
	Абсолютне, тис. грн.	У % до бази (темپ приросту)	За структурою
Дохідні активи	52947307	61,39	-3,88
Недохідні активи	21741612	102,99	3,88
Всього активів	74688919	69,57	0,00

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

У 2023 році спостерігається незначне зниження якості доходних і недоходних активів порівняно з 2020 роком. Незважаючи на значне загальне зростання загальних активів на 69,57%, зростання доходних і недоходних активів становить 43,53% і 137,48%. % відповідно. Крім того, спостерігається тенденція до зменшення значущості активів, що приносять дохід, з їхньою питомою вагою з 80,07% до 70,83%. Така ситуація є чітким свідченням того, що банк не приділяв належної уваги цим питанням, що зумовлює необхідність здійснення заходів, спрямованих на збільшення доходних активів банку.

Далі проаналізуємо фінансові ресурси комерційного банку. АТ КБ «Райффайзен Банк Аваль» має власний капітал, а також кошти юридичних і фізичних осіб, залучені на возвратній основі. Ці ресурси були накопичені за допомогою пасивних операцій і будуть використані для активних операцій. База капіталу банку складається з двох основних категорій: його власний капітал (також відомий як власні кошти) і позиковий капітал або зобов'язання (так звані позикові кошти).

Власний капітал у контексті діяльності комерційного банку означає кошти, якими безпосередньо володіє банк. Залучені кошти мають тимчасовий характер і збираються з різних джерел на постійній основі, часто щодня. Важливо відзначити, що загальний обсяг ресурсів, які знаходяться в банку, до кінця дня може або залишитися незмінним, або зменшитися. Це пов'язано з тим, що одночасно відбувається погашення зобов'язань банку, або за датами їх погашення, або за вимогами їх власників. У результаті з рахунків суб'єктів господарювання списуються кошти на виконання платіжних зобов'язань та інші поточні операції, що в кінцевому підсумку зменшує пасиви банку.

Особливістю ресурсної бази ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» є те, що значну її частину становлять залучені кошти (табл. 2.5, рис. 2.1).

Таблиця 2.5

Ресурсна база АТ «Райффайзен Банк»*

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		2023р.	
	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку
Власний капітал	13083290	12,19	15579500	12,32	17055047	10,26	23184907	12,74
Зобов'язання	94277840	87,81	110860562	87,68	149206297	89,74	158865142	87,26
Всього фінансових ресурсів	107361130	100,00	126440062	100,00	166261344	100,00	182050049	100,00

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

Протягом аналізованих років спостерігається послідовне підвищення частки власних коштів, яка на кінець 2022 року становила 12,74%. Виключення складає 2022 рік, коли частка власного капіталу була найменша та складала 10,26%. Щоб зберегти репутацію надійної установи, що зберігає інвестиції клієнтів, АТ «Райффайзен Банк Аваль» повинен зосередитися на збільшенні власного капіталу та розширенні ресурсної бази.

АТ «Райффайзен Банк» має спрямувати свою діяльність на зростання власного капіталу, збільшення ресурсної бази, що закріплює репутацію банку, як установи, яка гарантує надійність вкладених коштів його клієнтів.

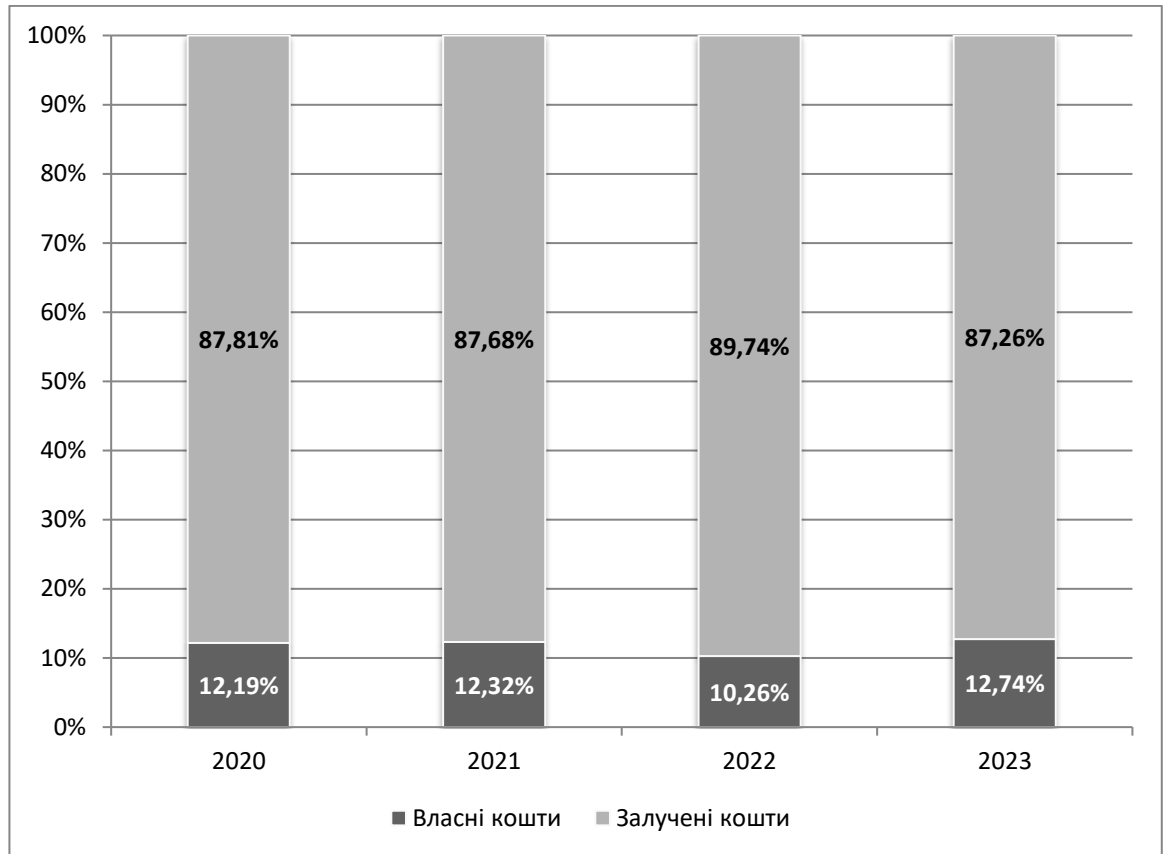

Рис. 2.1. Структура ресурсної бази АТ «Райффайзен Банк»

На кінець 2023 року частка залучених коштів досягла 87,26%.

А тепер розглянемо склад власного капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», який складається з багатьох повністю оплачених елементів, які гарантують економічну самостійність, стабільність та безперебійне функціонування банку. Основна роль власного капіталу комерційного банку полягає в захисті прав вкладників і кредиторів, а також у покритті будь-яких збитків, понесених банківськими операціями. Другорядну функцію забезпечення операційної діяльності за рахунок власного капіталу значною мірою виконують позикові та надані кошти.

Банк встановив вимогу щодо певних фондів, щоб мати захист від неочікуваних втрат, які можуть виникнути під час його операцій. Це гарантує, що банк може продовжувати свою поточну діяльність навіть у разі виникнення таких збитків. Однак не всі компоненти власного капіталу мають однаковий рівень захисту. Щоб вирішити цю проблему, банк розділив структуру власного капіталу на два рівні: основний капітал і додатковий капітал.

Капітал банку складається з різних компонентів, включаючи сплачений та зареєстрований статутний капітал, розкриті резерви та загальний фонд покриття ризиків. Ці компоненти фінансуються за рахунок нерозподіленого прибутку, премій до ціни акцій, додаткових внесків акціонерів і резервів на невизначені ризики.

Власний капітал ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» наведено в таблиці 2.6, яка демонструє його структуру та динаміку.

Статутний капітал АТ «Райффайзен Банк Аваль» відіграє вирішальну роль у забезпеченні інтересів вкладників та є гарантією виконання зобов'язань банку. За аналізований період статутний капітал банку не змінювався і на 1 січня 2024 року складає 6 154 516 тис. грн.

Виходячи з інформації, наведеної в таблиці 2.6, очевидно, що банк зазнав помітного зростання власного капіталу протягом зазначеного періоду часу. Зокрема, зростання відбулося на 10101617 тис. грн (77,21%). Таке зростання пояснюється значним зростанням нерозподіленого прибутку з 154388 тис. грн до 6166297 тис. грн. та резервних та інших фондів, які зросли з 2735668 тис. грн до 7148672 тис. грн.

У таблиці 2.7 подано огляд складу та руху позикового капіталу банку.

Вивчивши інформацію в таблиці 2.7, стає очевидним, що станом на 30 вересня 2023 року зобов'язання АТ «Райффайзен Банк Аваль» досягли 158865142 тис. грн. Це є суттєвим збільшенням на 64587302 тис. грн або 68,51% порівняно із зобов'язаннями, зафіксованими у 2020 році.

Основним джерелом залученого капіталу АТ «Райффайзен Банк Аваль» були кошти клієнтів і банків. З даних таблиці видно, що у 2020 році пасиви банку переважно формувалися за рахунок внесків клієнтів, що становило 93,46% від загального обсягу. У 2021 році цей відсоток зріс на 3,37 пунктів, досягнувши 96,83%.

Таблиця 2.6

Аналіз власного капіталу АТ «Райффайзен Банк», 2020-2023рр.*

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		2023р.		Зміни за звітний період							
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	2021-2020		2022-2021		2023-2022		2023-2020	
									тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Статутний капітал	6154516	47,04	6154516	39,50	6154516	36,09	6154516	26,55	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Емісійний дохід	3033667	23,19	3033598	19,47	3033598	17,79	3033598	13,08	-69	0,00	0	0,00	0	0,00	-69	0,00
Резервні та інші фонди банку	2735668	20,91	4770369	30,62	5576573	32,70	7148672	30,83	2034701	74,38	806204	16,90	1572099	28,19	4413004	161,31
Інші резерви	1005051	7,68	835048	5,36	710164	4,16	681824	2,94	-170003	-16,91	-124884	-14,96	-28340	-3,99	-323227	-32,16
Нерозподілений прибуток	154388	1,18	785969	5,04	1580196	9,27	6166297	26,60	631581	409,09	794227	101,1	4586101	290,22	6011909	3894,03
Усього власного капіталу	13083290	100,00	15579500	100,00	17055047	100,00	23184907	100,00	2496210	19,08	1475547	9,47	6129860	35,94	10101617	77,21

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

Таблиця 2.7

Аналіз зобов'язань ПАТ «Райффайзен Банк», 2020-2023рр.*

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		2023р.		Зміни за звітний період							
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Пито ма вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	2021-2020		2022-2021		2023-2022		2023-2020	
									тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Кошти банків	3742289	3,97	602848	0,54	2385128	1,60	2164539	1,36	-3139441	-83,89	1782280	295,64	-220589	-9,25	-1577750	-42,16
Кошти клієнтів	88113614	93,46	107344895	96,83	143610664	96,25	152583276	96,05	19231281	21,83	36265769	33,78	8972612	6,25	64469662	73,17
Похідні фінансові зобов'язання	29678	0,03	19570	0,02	21019	0,01	2472	0,00	-10108	-34,06	1449	7,40	-18547	-88,24	-27206	-91,67
Поточні податкові зобов'язання	262550	0,28	271401	0,24	0	0,00	652898	0,41	8851	3,37	-271401	-100,00	652898	0,00	390348	148,68
Забезпечення	148341	0,16	173420	0,16	582849	0,39	483358	0,30	25079	16,91	409429	236,09	-99491	-17,07	335017	225,84
Інші фінансові зобов'язання	1401793	1,49	1759641	1,59	1826820	1,22	2204704	1,39	357848	25,53	67179	3,82	377884	20,69	802911	57,28
Інші нефінансові зобов'язання	579575	0,61	688787	0,62	779817	0,52	773895	0,49	109212	18,84	91030	13,22	-5922	-0,76	194320	33,53
Усього зобов'язань	94277840	100,00	110860562	100,0	149206297	100,00	158865142	100,00	16582722	17,59	38345735	34,59	9658845	6,47	64587302	68,51

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

Ця позитивна тенденція свідчить про ефективну співпрацю банку з клієнтами через депозитні програми. Однак у 2022 році частка коштів клієнтів трохи знизилася до 96,25%, що становить падіння на 0,58 пунктів. У третьому кварталі 2023 року знову відбулося падіння, кошти клієнтів склали 96,05% від загальної суми.

У структурі пасивів питома вага комерційних зобов'язань (цінних паперів) незначна і становить лише 0,03% - 0,01%. Ця мізерно мала частка означає, що банк успішно залучив достатню суму коштів як від фізичних, так і від юридичних осіб для ефективного здійснення своїх операцій. У звітному періоді частка зобов'язань АТ «Райффайзен Банк» складається з забезпечень (0,16%, 0,16%, 0,39%, 0,30%) та фінансових інших зобов'язань (1,49%, 1,59%, 1,22%, 1,39%). Варто зазначити, що субординованого боргу банк не має.

2.2. Аналіз показників фінансової стійкості банку АТ «Райффайзен Банк»

Довгострокове функціонування та зростання банку залежить від його фінансової стабільності, яка охоплює низку фінансових взаємовідносин. Фінансову стабільність також можна визначити більш конкретно як наявність добре збалансованої структури банківських ресурсів, достатнього обсягу капіталу та необхідних резервів для пом'якшення ризиків.

Центральні регуляторні органи запровадили набір стандартів економічної ліквідності для управління фінансовими операціями комерційних банків у глобальному масштабі. Основною метою цих стандартів є захист інтересів банківських клієнтів і вкладників, а також забезпечення загальної фінансової стабільності банківських установ.

Щоб визначити фактор ризику, необхідно оцінити рівень ризику різних груп активів і розрахувати частку активів на основі відповідних рівнів ризику. (табл. 2.8)

Таблиця 2.8

Активи АТ «Райффайзен Банк» за ступенем ризику*

Показники	2020 тис. грн	2021 тис. грн	2022 тис. грн	2023 тис. грн
A1 (0%)	44 962 841	29 839 855	34 632 238	65319557,58
A2 (10%)	5 829 709	15 286 603	17 424 189	16111429,34
A3 (20%)	53 347 745	72 450 156	106 091 364	90242209,29
A4 (50%)	2 394 153	4 172 522	1 396 595	1602040,43
A5 (100%)	837 417	4 690 926	6 716 958	8774812,36
Активи, зважені на ступінь ризику $A_3 = A1*0 + A2*0,1 + A3*0,2 + A4*0,5 + A5*1$	13287013	22795879	30375948	29235417

*Розраховано самостійно на підставі фінансової звітності банку [28]

Банківські активи поділяються на 5 груп залежно від рівня ризику. Кожній групі присвоюється відповідний коефіцієнт ризику, що вказує на рівень надійності інвестицій банку в ці активи (%).

- Перша група (A1) складається з безризикових активів зі ставкою ризику 0%.
- Друга група (A2) включає низькоризикові активи з рівнем ризику 10%.
- Активи третьої групи (A3) мають середній ступінь ризику з рівнем ризику 20%.
- Четверта група (A4) — активи з підвищеним рівнем ризику 50%.
- П'яту групу (A5) складають високоризикові активи з рівнем ризику 100%.

Аналізуючи зважений розрахунок активів за рівнем їх ризику, видно, що в АТ «Райффайзен Банк» за аналізований період спостерігається зростання активних операцій з активами високого ризику. У 2020 році обсяг таких операцій становив 13287013 тис. грн, а до 2023 року цей показник зріс до 29235417 тис. грн (рис. 2.2).

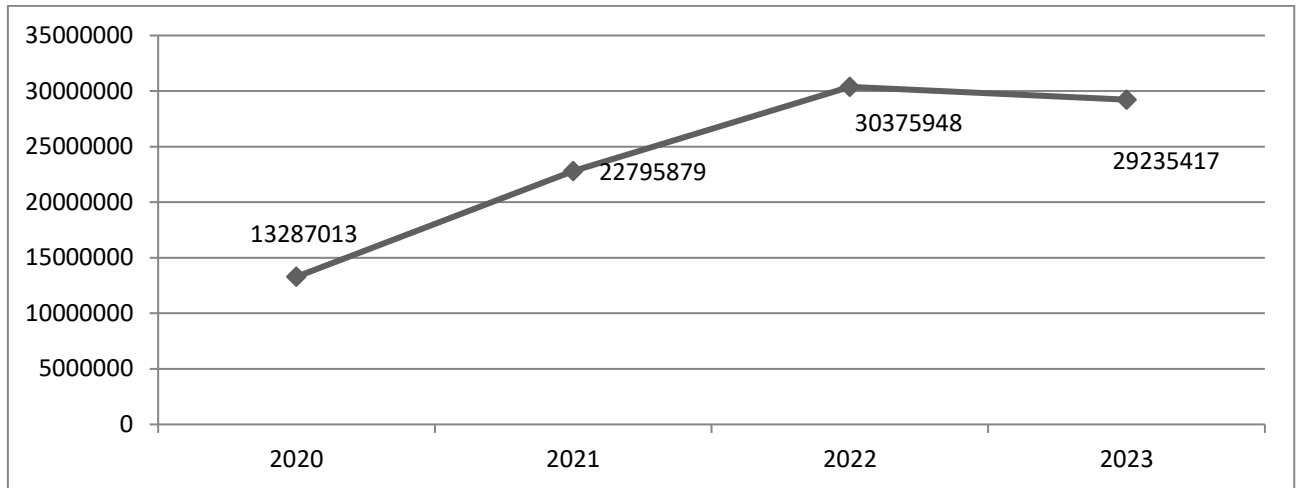

Рис.2.2. Динаміка активів АТ «Райффайзен Банк», зважених на ступінь ризику за 2020-2023 рр.

У 2020 році загальна вартість активів, скоригована на ризик, становила 13287013 тис. грн. Протягом наступних двох років цей показник зростав, досягнувши 30375948 тис. грн у 2022 році. Проте у 2023 році відбулося незначне зменшення активів, скоригованих на ризик, на суму 1140530 тис. грн. і вони склали загальну суму 29235417 тис. грн. Це свідчить про те, що Райффайзен Банк демонструє тенденцію до зниження рівня ризику, пов'язаного з його активними операціями.

Для проведення комплексної оцінки фінансової стійкості АТ «Райффайзен Банк» необхідно розглянути основні коефіцієнти, які відображають фінансову стійкість банку в різних аспектах (див. табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Коефіцієнтний аналіз активів АТ «Райффайзен Банк»*

Показники	2020	2021	2022	2023
Коеф.доходності (дох.активи)	80,34%	74,85%	76,11%	76,46%
Коеф.ризикованості	12,38%	18,03%	18,27%	16,06%
Коеф.прибутковості ROA (ЧП/Активи)	3,83%	3,85%	0,95%	3,37%
Співвідношення високоліквідних активів до робочих активів	18,28%	27,22%	25,32%	24,35%
Коеф.мобільності високоліквідних активів	2,91	2,66	1,93	1,58
Коеф.оборотності активів	0,14	0,13	0,12	0,11
Тривалість одного обороту активів, днів	2568,70	2751,69	2972,59	3250,94
Тривалість одного обороту активів, років	7,04	7,54	8,14	8,91

Досліджуючи бізнес-операції банку, можна зробити висновок, що прибутковість його активів (тобто частка прибуткових активів у загальних активах банку) залишається в допустимих межах протягом усього аналізованого періоду 2020-2023 років (див. рис. 2.3). Зокрема, у 2020 році коефіцієнт становив 80,34%, потім 74,85% у 2021 році, 76,11% у 2022 році та 76,46% у 2023 році. Загальновідомо, що середнє значення цього коефіцієнта для українських банків зазвичай знаходиться в межах діапазону 70%.

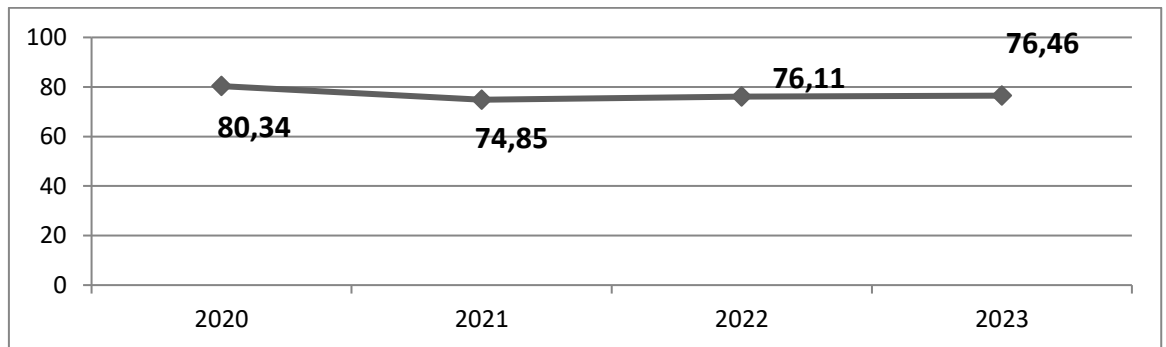

Рис.2.3.Динаміка коефіцієнту доходності за 2020-2023 рр., %

Проводячи якісну експертизу активів банку, стає можливим оцінити рівень ризику, пов'язаного з активними операціями банку (див. рис. 2.4). Протягом періоду, що розглядається, відбулося збільшення цього показника з 12,38% у 2020 році до 18,27% у 2022 році. Однак у 2023 році відбулося невелике зниження коефіцієнта ризику до 16,06%, що свідчить про покращення якості активів АТ «Райффайзен Банк».

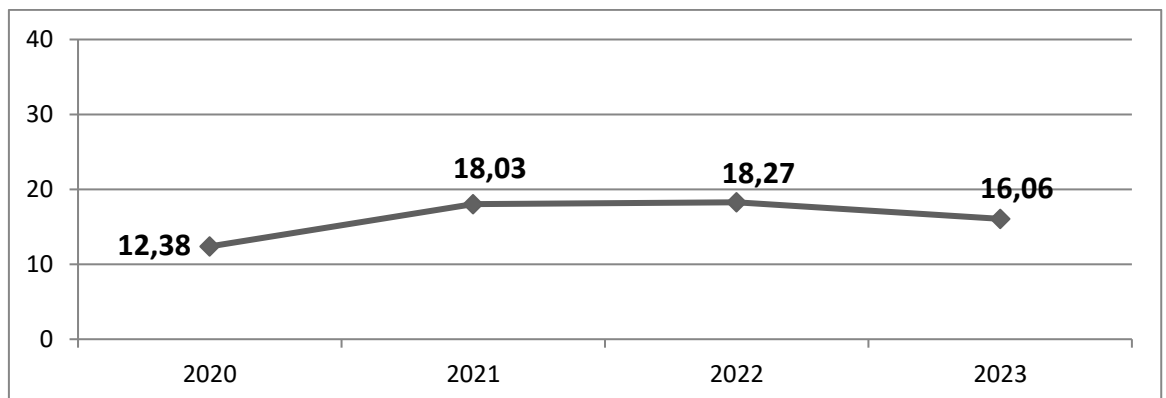

Рис. 2.4.Динаміка коефіцієнту ризикованості за 2020-2023 рр.,%

Використовуючи коефіцієнт рентабельності активів (рис. 2.5), можна визначити розмір прибутку, отриманого на одиницю активів банку. Протягом

усього аналізованого періоду спостерігається одноподібні значення коефіцієнта в межах від 3,83% до 3,37%. Виключення складає 2022 рік, якій був повний викликів як для банку, так і країни в цілому. Не зважаючи на тяжкі воєнні умови банку вдалося завершити рік з прибутком у розмірі 1,6 млрд. грн.

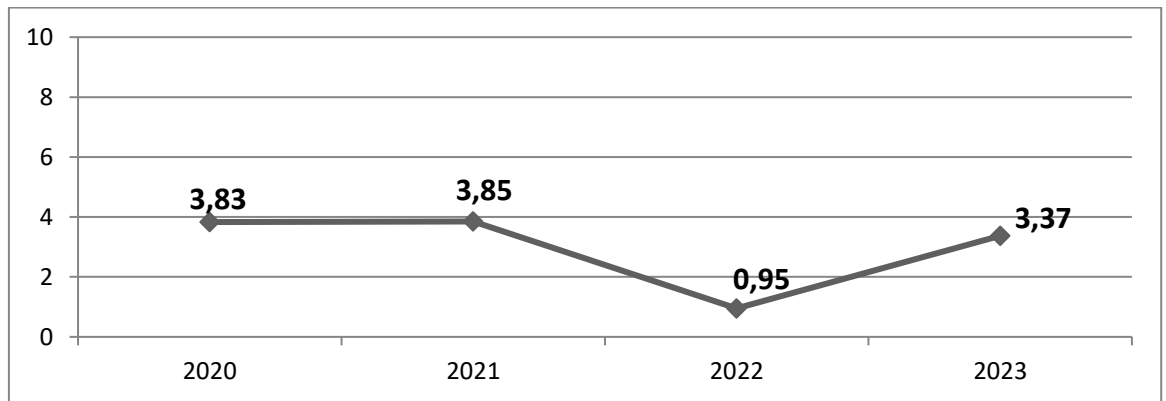

Рис.2.5. Динаміка коефіцієнта прибутковості ROA за 2020-2023 рр., %

Показником резерву ліквідності банку є оцінка частки високоліквідних активів по відношенню до оборотних активів. Більший коефіцієнт означає більший резерв, але важливо зазначити, що високоліквідні активи приносять мінімальний дохід. Тому підтримання високого значення цього показника, відомого як $K_{vl.a/r.a}$, є вирішальним для прибутковості банку. Рекомендується підтримувати цей показник на рівні 20-25% для забезпечення достатньої ліквідності без шкоди для прибутковості. Аналізуючи тенденцію з 2020 по 2023 рік (рис. 2.6), спостерігається деяке збільшення співвідношення високоліквідних активів до робочих активів на 6,07 відсоткових пунктів протягом чотирьох років, досягнувши 24,35% у 2023 році. Хоча це означає збільшення в резерві ліквідності банку, це також призводить до зниження прибутковості АТ «Райффайзен Банк» через більшу частку ліквідних активів, які не приносять прибутку.

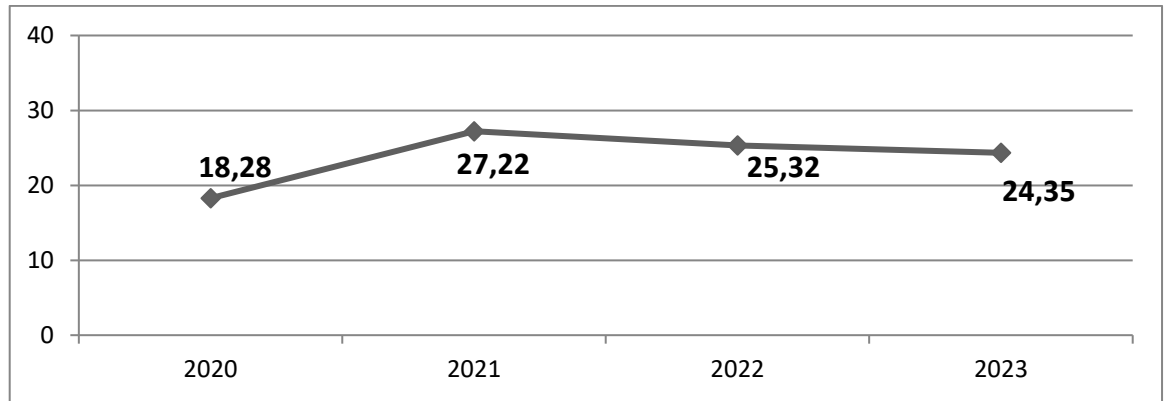

Рис.2.6.Динаміка співвідношення високоліквідних активів до робочих активів за 2020-2023 рр., %

На рисунку 2.7 представлено наочне представлення динаміки коефіцієнта мобільності для високоліквідних активів, що важливо враховувати для всебічного аналізу. При розрахунку цього коефіцієнта стає очевидним, що спостерігається помітна тенденція до зниження. Це зниження означає зменшення частки готівки, яка є легкодоступною в одному банку та може бути використана для негайного виконання зобов'язань і погашення боргів.

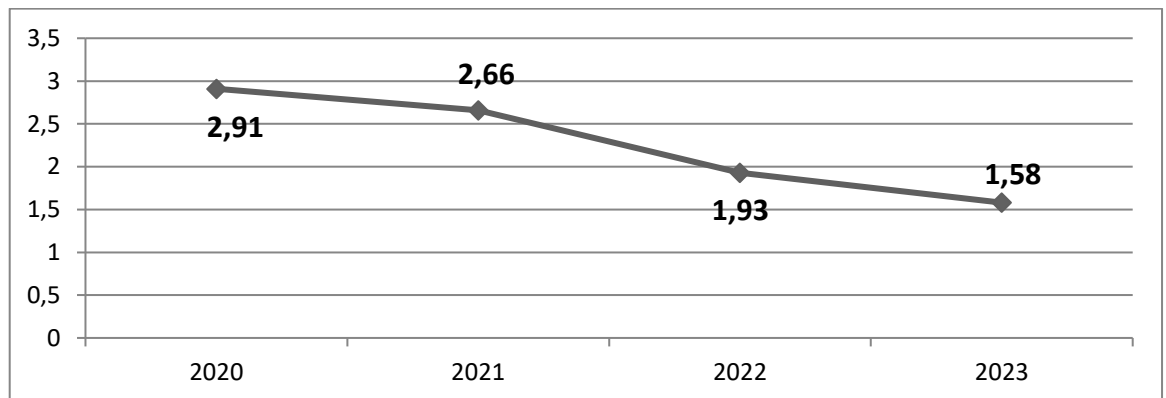

Рис.2.7.Динаміка коефіцієнта мобільності високоліквідних активів за 2020-2023 рр.

Ділова активність банку в першу чергу вимірюється оборотністю його активів. Прибутковість і ефективність банку безпосередньо залежать від

швидкості обертання його активів. Щоб проаналізувати цей показник у часі, див. рис. 2.8.

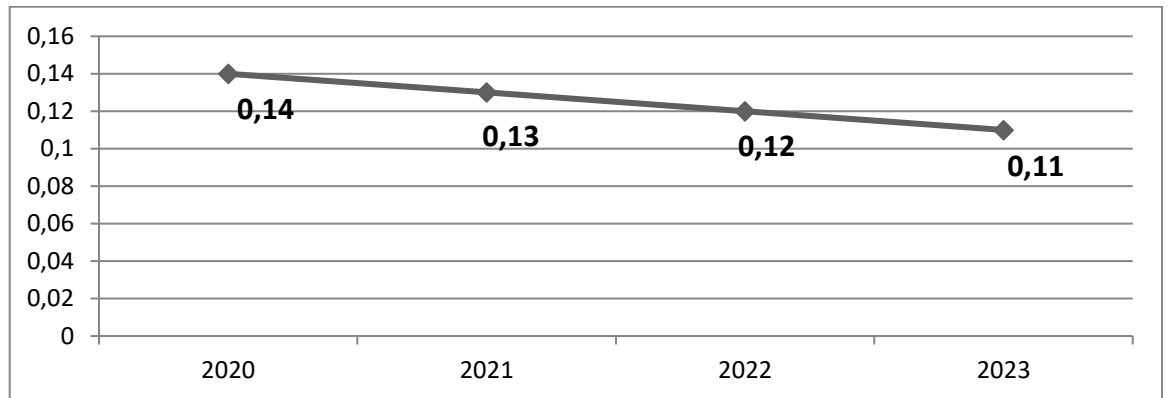

Рис.2.8. Динаміка коефіцієнта оборотності активів за 2020-2023 рр.

Протягом досліджуваного періоду відбулося зниження коефіцієнта оборотності активів з 0,14 до 0,11. Таке падіння є несприятливим, оскільки погіршує ефективність роботи банку. Зменшення цього коефіцієнта не тільки негативно впливає на ефективність діяльності банку, але й знижує його ліквідність і призводить до вилучення ресурсів з обігу.

Показник, який вимірює швидкість обороту активів, можна повернути, щоб обчислити тривалість обороту одного активу, виражену в днях і роках. Тенденція до зростання цих показників з 2020 по 2023 рік свідчить про зниження оборотності активів, що розглядається як негативне явище.

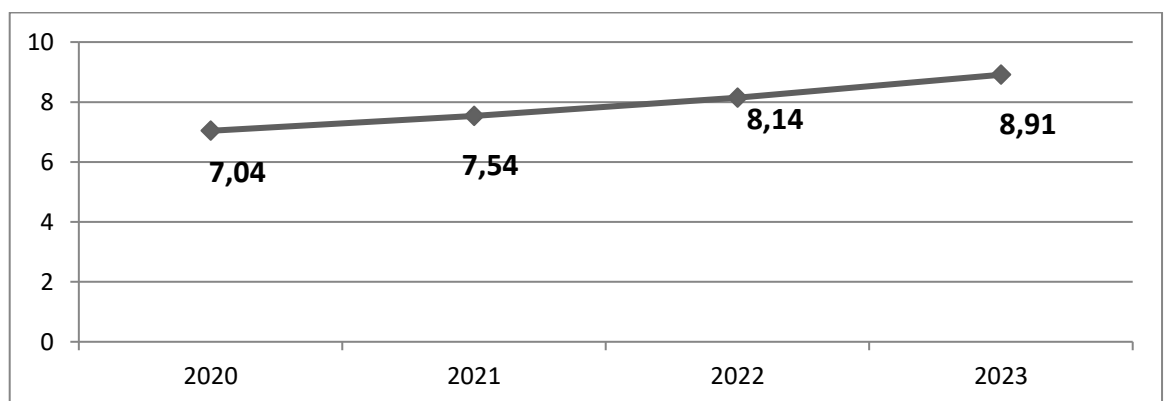

Рис.2.9.Динаміка тривалості одного обороту активів, років за 2020-2023 рр.

Таблиця 2.10

Розрахунок показників фінансової стійкості АТ «Райффайзен Банк»

Найменування показника	Алгоритм розрахунку за балансом	Економічний зміст показника визначає	Розрахунок		Оптимальне значення
			Станом на 31.12.2020	Станом на 31.12.2021	
Коефіцієнт надійності	$K_K = \left(\frac{K}{Z_K} \right)$	Співвідношення власного капіталу (К) до залучених коштів (Зк). Рівень залежності банку від залучених коштів	$\frac{13083290}{94277840} * 100\% = 13,88\%$	$\frac{15579500}{110860562} * 100\% = 14,05\%$	Не менше 5 %
Коефіцієнт фінансового важеля	$K_{\Phi B} = \left(\frac{Z_K}{K} \right)$	Співвідношення зобов'язань банку (З) і капіталу (К), розкриває здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку	$\frac{94277840}{13083290} = 7,206$	$\frac{110860562}{15579500} = 7,116$	У межах 1 : 20
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів — достатність капіталу	$K_{yK} = \left(\frac{K}{A_{3AK}} \right)$	Розкриває достатність сформованого власного капіталу (К) в активізації та покритті різних ризиків	$\frac{13083290}{107361130} * 100\% = 12,19\%$	$\frac{15579500}{126440062} * 100\% = 12,32\%$	Не менше 10 %
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	$K_{3K} = \left(\frac{A_K}{K} \right)$	Співвідношення капіталізованих активів (Ак) і власного капіталу (К). Показує, яку частину капіталу розміщено в нерухомість (майно)	$\frac{4137671}{13083290} = 0,316$	$\frac{4572667}{15579500} = 0,294$	Зростання
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	$K_{3дA} = \left(\frac{K - HA_d - Z_B}{A_d} \right)$	Сигналізує про захист дохідних активів (що чутливі до зміни процентних ставок) мобільним власним капіталом	$\frac{13083290 - 4137671 - 0}{86251651} = 0,104$	$\frac{15579500 - 4572667 - 0}{94639539} = 0,116$	Позитивне
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	$K_{MK} = \left(\frac{A}{K_K} \right)$	Ступінь покриття активів (А) (акціонерним) капіталом (Ка)	$\frac{107361130}{6154516} = 17,444$	$\frac{126440062}{6154516} = 20,544$	12,0—15,0

Продовження таблиці 2.10

Найменування показника	Алгоритм розрахунку за балансом	Економічний зміст показника визначає	Розрахунок		Оптимальне значення
			Станом на 31.12.2022	Станом на 31.12.2023	
Коефіцієнт надійності	$K_K = \left(\frac{K}{Z_K} \right)$	Співвідношення власного капіталу (K) до залучених коштів (Зк). Рівень залежності банку від залучених коштів	$\frac{17055047}{149206297} * 100\% = \mathbf{11,43\%}$	$\frac{23184907}{158865142} * 100\% = \mathbf{14,59\%}$	Не менше 5 %
Коефіцієнт фінансового важеля	$K_{\Phi B} = \left(\frac{Z_K}{K} \right)$	Співвідношення зобов'язань банку (З) і капіталу (K), розкриває здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку	$\frac{149206297}{17055047} = \mathbf{8,749}$	$\frac{158865142}{23184907} = \mathbf{6,852}$	У межах 1 : 20
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів — достатність капіталу	$K_{yK} = \left(\frac{K}{A_{3AK}} \right)$	Розкриває достатність сформованого власного капіталу (K) в активізації та покритті різних ризиків	$\frac{17055047}{166261344} * 100\% = \mathbf{10,26\%}$	$\frac{23184907}{182050049} * 100\% = \mathbf{12,74\%}$	Не менше 10 %
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	$K_{3K} = \left(\frac{A_K}{K} \right)$	Співвідношення капіталізованих активів (Ак) і власного капіталу (K). Показує, яку частину капіталу розміщено в нерухомість (майно)	$\frac{4417234}{17055047} = \mathbf{0,259}$	$\frac{4839609}{23184907} = \mathbf{0,209}$	Зростання
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	$K_{3dA} = \left(\frac{K - HA_d - Z_B}{A_d} \right)$	Сигналізує про захист дохідних активів (що чутливі до зміни процентних ставок) мобільним власним капіталом	$\frac{17055047 - 4417234}{126547327} = \mathbf{0,101}$	$\frac{23184907 - 4839609 - 0}{139198958} = \mathbf{0,132}$	Позитивне
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	$K_{mk} = \left(\frac{A}{K_a} \right)$	Ступінь покриття активів (A) (акціонерним) капіталом (Ka)	$\frac{166261344}{6154516} = \mathbf{27,015}$	$\frac{182050049}{6154516} = \mathbf{29,579}$	12,0—15,0

Аналізуючи фінансову звітність АТ «Райффайзен Банк», можна отримати ключові показники, що відображають стабільність банку (див. таблицю 2.10). Банк демонструє сприятливий рівень капіталу та надійності, оскільки володіє достатньою кількістю внутрішніх ресурсів, які можуть бути використані для кредитування бізнесу та здійснення інвестицій (що вказує на коефіцієнт надійності).

З метою розширення фінансових операцій банк використовує можливості залучення додаткових коштів. Це демонструє коефіцієнт фінансового левериджу, який відповідає оптимальному значенню.

Протягом чотирьох років коефіцієнт достатності капіталу стабільно відповідав стандарту, що вказує на збільшення захисту власного капіталу шляхом інвестицій у внутрішні активи, такі як основні засоби та нематеріальні активи.

Крім того, банк вжив суттєвих заходів для посилення захисту прибуткових активів шляхом розміщення власного капіталу. Це видно з поступового збільшення коефіцієнта захисту власного капіталу. Іншими словами, відбулося зростання частки капіталу, інвестованого в нерухомість. Враховуючи постійну та нині високу вартість нерухомості, банк ефективно захистив власні кошти від згубного впливу інфляційної девальвації.

Протягом чотирьох років коефіцієнт мультиплікатора капіталу стабільно демонстрував оптимальні результати в діапазоні від 12 до 15. Важливо зазначити, що власний капітал відіграє вирішальну роль у зменшенні потенційних втрат на активах банку; отже, чим вищий мультиплікатор, тим більший ризик банкрутства для банку. Однак, з іншого боку, вищий мультиплікатор також дає можливість збільшити виплати акціонерам банку. Оскільки значення мультиплікатора капіталу протягом періоду, що аналізується, неухильно зростало, банк зараз має можливість досліджувати та розширювати свої прибуткові активні операції.

Підсумовуючи, на основі аналізу, наведеного вище, можна зробити висновок, що АТ «Райффайзен Банк» має міцну капітальну основу та достатній розмір капіталу для зменшення потенційних втрат, що виникають внаслідок прийнятих ризиків.

2.3. Оцінка впливу рентабельності на фінансову стійкість банку АТ «Райффайзен Банк»

Показники рентабельності та прибутковості банківської установи є визначальними в оцінці його діяльності.

У таблиці 2.11 наведені ключові показники, які оцінюють ефективність банку, його фінансову політику, професіоналізм та злагодженість управлінського персоналу.

Таблиця 2.11

Коефіцієнтний аналіз прибутковості і рентабельності банку АТ «Райффайзен Банк» за 2020 – 2023 рр.

Показники	2020	2021	2022	2023
Загальний рівень рентабельності (доходу) (> 10%)	26,96	29,06	7,70	30,02
Рентабельність діяльності за витратами (> 20%)	36,87	38,54	12,54	46,77
Рентабельність капіталу (> 15%)	31,44	31,28	9,22	26,46
Рентабельність активів (> 1%)	3,83	3,85	0,95	3,37
Чиста процентна маржа (> 10%)	6,80	6,48	7,70	6,58
Спред (розрив відсоткового прибутку) (> 5%)	18,26	12,89	23,02	25,87
Чиста непроцентна маржа («тягар» банку) (> 0)	-2,98	-3,22	-2,97	-2,56
«Мертва точка» прибутковості банку(чим ближча до 0, тим краще)	0,04	0,04	0,04	0,03
Окупність витрат доходами (> 1)	1,37	1,33	1,63	1,56
Мультиплікативний ефект капіталу	27,71	29,24	6,96	24,08
Додана вартість, грн. (> 0)	104241,28	81281,99	26771,85	114925,91

Загальна рентабельність (рентабельність доходу) є комплексним показником, який відображає ефективність діяльності банку. Він вказує на балансовий прибуток на 1 грн доходу та свідчить про ефективність послуг і

банківських операцій банку. У 2020 році цей показник становив 26,96%, перевищивши нормативне значення. Однак у 2022 році він різко знизився до 7,70%. Це було пов'язано з значним зниженням прибутку банку у перший повоєнний рік. У 2023 році він знов підвищився до 30,02%.

Рентабельність діяльності, виміряна витратами, перевищує нормативне значення, але демонструє підвищення з 36,87% до 46,77% за аналізований період. Ці цифри чітко демонструють, що поточний розподіл активів, зобов'язань, доходів і витрат забезпечує бажаного рівня прибутку. Це особливо помітно у 2023 році.

Прибутковість і ризики банку відображаються в показнику ROE, який дуже чутливий до джерел ресурсів банку та співвідношення його власного капіталу та позикового капіталу, що використовується в операціях. Рентабельність власного капіталу банку означає суму чистого прибутку, отриманого на одиницю капіталу, що дає уявлення про економічну віддачу від інвестицій. У світовій банківській галузі ROE має велике значення, оскільки він є ключовим показником ефективності, особливо для акціонерів, оскільки він приблизно вимірює прибутковість капіталу, який вони інвестували. Для цього конкретного банку рентабельність власного капіталу становить 31,44% у 2020 році та 26,46% у 2023 році, тобто на кожну одиницю власного капіталу банк отримав 31 копійку прибутку у 2020 році та лише 26 копійок у 2023 році. Ці цифри свідчать про тенденцію до зниження ROE.

Ефективність роботи менеджерів банку та їхнє вміння підтримувати прибутковість банківської установи відображає показник рентабельності активів (ROA). Крім того, рентабельність активів нашого банку перевищує нормативний поріг, що свідчить про успіхи менеджерів у забезпеченні прибуткової роботи установи.

Управління банком дохідними активами та економічно ефективними ресурсами не є високоефективним, про що свідчить чиста процентна маржа.

Цей показник є нижчим за стандарт і демонструє тенденцію до зниження з цифрами 6,80%, 6,48%, 7,70% і 6,58% за 2020-2023 роки відповідно.

Здатність банку отримувати прибуток і ефективно управляти своїми доходними активами та ресурсами можна оцінити через спред і чисту непроцентну маржу. Ці показники відображають успішність керівників і співробітників банку в досягненні вищих темпів зростання доходів, зокрема від відсотків за кредитами та інвестиціями, а також комісій за послуги, порівняно зі темпами зростання витрат, таких як виплата депозитів, зовнішні позики та інші зобов'язання. У нашій конкретній ситуації показник спреду перевищує стандартний рівень у 5%.

Непроцентна маржа банку, яка являє собою прибуток, отриманий від діяльності за винятком відсотків, визначається шляхом віднімання непроцентних витрат (таких як комісійні витрати, витрати на утримання персоналу та операційні витрати) з непроцентних доходів (включаючи комісійні доходи, прибуток від торговельних операцій та отриманих штрафів). Як правило, коефіцієнт непроцентної маржі є від'ємним через вищі непроцентні витрати порівняно з непроцентними доходами. У 2020 році показник чистої невідсоткової маржі був значно нижчим від стандарту на рівні (-2,98%), що свідчить про значну непокриту різницю, яка обтяжує банк. Однак існує позитивна тенденція щодо зменшення цього тягаря, про що свідчить прогнозоване покращення до (-2,56%) у 2023 році. Це відображає підвищення ефективності розподілу ресурсів на активи, що приносять дохід. Крім того, показники ліквідності, такі як миттєва ліквідність і ліквідність ресурсів пасивів, також показали покращення у 2023 році.

Точка беззбитковості банку являє собою поріг доходу, необхідний для покриття всіх витрат, після досягнення якого банк починає отримувати прибуток. Для нашого банку цей коефіцієнт залишався відносно стабільним протягом багатьох років зі значенням 0,04 у 2020 році, 0,04 у 2021 році, 0,04 у

2022 році та 0,03 у 2023 році, що вказує на мінімальні коливання цього показника.

Здатність банку генерувати прибуток відображається в тому, як витрати погашаються доходом. У нашій ситуації цей показник знаходиться в допустимому діапазоні, що вказує на те, що банк має справжній потенціал для отримання прибутку на основі своїх поточних активів і зобов'язань. Проте будь-яке зниження цього показника з часом розглядається як негативна тенденція.

Досліджуючи мультиплікаційний ефект капіталу, можна оцінити силу як вхідних, так і вихідних потоків фінансових відсотків, а також оцінити ефективність структури власного та позикового капіталу банку. У випадку цього конкретного банку мультиплікаційний ефект капіталу є помітно значним і досягає відсотка 27,71%, 29,24%, 6,96% і 24,08% протягом аналізованого періоду часу. Ці цифри свідчать про те, що банк успішно реалізує грамотну стратегію управління розподілом і структурою своїх ресурсів.

Вимірювання доданої вартості (DV) — це комплексний інструмент оцінки, який використовується для визначення прибутковості та якісних змін у діяльності банку. Він слугує еталоном для оцінки ефективності управлінської діяльності банку, зокрема в частині управління активами та пасивами.

$$DV = (n - k) \cdot K.$$

де K — власний капітал;

n — відношення чистого прибутку до власного капіталу;

k — відношення процентних витрат банку до платного залученого капіталу.

Власний капітал банку, який позначається як K , відіграє вирішальну роль у розрахунку різних фінансових показників. Одним із таких коефіцієнтів є n , який представляє відношення чистого прибутку до власного капіталу. Крім

того, враховується коефіцієнт k , який відображає процентні витрати банку до сплаченого капіталу. Використовуючи обчислення доданої вартості, менеджери банку можуть ефективно вирішувати ключові питання, пов'язані з розміщенням капіталу та управлінням, включаючи управління пасивами та диверсифікацію. Ці розрахунки допомагають визначити норму прибутку на капітал, життєво важливий показник, який відображає ефективність фінансового потоку банку. Він враховує такі параметри, як рентабельність активів, маржа прибутку та мультиплікатор, а також необхідність реструктуризації активів і пасивів на основі обсягу та часу грошових потоків. Хоча наш банк наразі може похвалитися відносно високою нормою рентабельності капіталу, він зазнав значного зниження понад 50% протягом досліджуваного періоду, що викликає занепокоєння.

Щоб піднятися в рейтингу, банк повинен поставити пріоритет на зміцнення своєї фінансової стабільності. Цю мету можна досягти за допомогою використання математичних моделей, які дозволяють передбачити, як різні фактори внутрішнього та зовнішнього середовища банку впливатимуть на конкретні економічні показники діяльності банку.

Чистий спред банку, який вимірює різницю між вартістю кредитних продуктів і вартістю використаних ресурсів, служить важливим показником ефективності банку. Різні фактори впливають на розмір чистого спреду, але мене особливо цікавить вивчення того, як зміни в складі строкових депозитів і коштів клієнтів впливають на попит і, як наслідок, на величину чистого спреду банку.

За допомогою економіко-математичного моделювання та офісного програмного забезпечення Excel ми проаналізуємо ступінь оперативності та встановимо формульну кореляцію між величиною чистого спреду та величиною та часткою строкових депозитів і коштів клієнтів на вимогу. Наш період спостереження охоплює 2019-2023 роки.

Враховуючи, що на чистий спред впливають два чинники – сума коштів клієнта на вимогу та час – ми скористаємося класичним рівнянням залежності від цих двох змінних.

$$S = f(F_1; F_2)_t + \sigma_t \quad (2.1)$$

де S – розмір чистого спреда банку;

F_1 - величина коштів клієнтів на вимогу;

F_2 - величина коштів клієнтів на строкових депозитах.

Чистий спред банку, який позначається як S , визначається сумою коштів клієнтів на вимогу (F_1) і сумою коштів клієнтів на строкових депозитах (F_2). Формула 2.1 представляє двофакторну модель, яка розраховує зміну чистого спреда на основі варіацій коштів клієнтів і строкових депозитів протягом певного періоду часу. Індeksi «t» означають, що значення F_t і δt відрізнятимуться в іншому періоді. Значення δt враховує притаманну випадкову похибку між фактичними значеннями та обчисленими за моделлю значеннями в період t при використанні статистичних моделей.

Щоб продовжити, ми повинні встановити математичний вираз F_t . Це можна зробити, використовуючи функції Excel. Після завершення аналізу ми внесемо необхідну статистичну інформацію в таблицю 2.12.

Таблиця 2.12

Інформація щодо залучених коштів клієнтів та показника чистого спреда АТ

«Райффайзен Банк» в 2018-2023 роках

Рік	Кошти клієнтів на вимогу, тис. грн.	Кошти клієнтів на строкових депозитах, тис. грн.	Чистий спред, %
2018	44180076	14179787	15,74%
2019	51469759	15226754	16,91%
2020	80075735	8037879	18,26%
2021	97437692	9907203	12,89%
2022	127481678	16128986	23,03%
2023	135446571	17136705	25,87%

Щоб вивести математичне рівняння для двофакторної статистичної моделі, ми проведемо ретельний аналіз даних за допомогою програмного

забезпечення Excel і використаємо регресію як обраний нами аналітичний інструмент. Результати цього аналізу підсумовані в таблиці 2.13, де представлено наступні ключові показники:

Таблиця 2.13

Вплив строкових коштів клієнтів та коштів до запитання на величину
чистого спреду

Показники	Коефіцієнти
Y-перетин	0,037874858
кошти на вимогу(F_1)	7,4059E-10
кошти на строкових депозитах(F_2)	6,23597E-09

Зв'язок між змінними можна візуально представити через двовимірну площину, яка створюється за допомогою статистичної техніки, відомої як множинна регресія. Цю площину можна визначити наступним рівнянням:

$$S = 0,0379 + 7,4059E - 10 \times (F_1)_t + 6,23597E - 09 \times (F_2)_t \quad (2.2)$$

Позитивний нахил 7,4059E-10 у напрямку коштів на вимогу вказує на те, наскільки чиста вартість спреду чутлива до змін у фондах на вимогу клієнтів. Подібним чином позитивний нахил 6,23597E-09 у напрямку строкових коштів відображає чутливість індикатора чистого спреду до змін у сумі коштів, депонованих з часом. Важливо зазначити, що обидва фактори мають позитивні значення, що відображає необхідність для банку підтримувати значну частину ліквідної готівки під потенційні зобов'язання та резервні вимоги перед НБУ. Тому банку вигідніше залучати строкові кошти для інвестиційних цілей, ніж значно збільшувати залишки на поточних рахунках і іммобілізувати значну суму коштів для забезпечення прийнятного рівня ліквідності.

На наступному етапі необхідно визначити прогнозовані цифри показника чистого спреду банку в майбутньому періоді. Для цього ми спочатку застосуємо методи економіко-математичного моделювання та інструменти Excel для розрахунку очікуваних значень коштів до запитання та

строкових коштів клієнтів станом на 1 січня 2024 року, які оцінюються у 39225000 тис. грн та 12053318 тис. грн. відповідно.

$$S = 0,0379 + 7,4059E - 10 \times 39225000 + 6,23597E - 09 \times 12053318 = 24,21 \%$$

Використовуючи формулу 3.2 і додаючи розрахункові значення, прогнозований показник чистого спреда для банку в 2024 році оцінюється в 24,21%.

Провівши ретельний аналіз та оцінивши діяльність банку, ми дійшли висновку, що банк працює ефективно. Однак зниження прибутковості пояснюється не зниженням кваліфікації менеджменту, а радше системними проблемами в банківському секторі України.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Побудова системи антикризового управління фінансовою стійкістю банку АТ «Райффайзен Банк»

Як правило, різні системи оцінюють ефективність своєї діяльності за єдиним критерієм - показником прибутку. Однак такий підхід має обмеження в концептуальному та методологічному аспектах оцінки ефективності механізму антикризового управління банком. Для точної оцінки діяльності банку необхідний багатокритеріальний підхід, де використовується комбінація взаємопов'язаних критеріїв. Багатокритеріальний підхід має явні переваги перед монокритеріальним підходом, оскільки забезпечує більш повне розуміння ефективності.

Оцінюючи ефективність управління фінансовою стійкістю вітчизняних комерційних банків, слід враховувати певні критерії. Це, зокрема, оцінка ефективності та результативності їх діяльності, забезпечення достовірності фінансової звітності та дотримання відповідного законодавства, що регулює банківську діяльність. Для визначення цих параметрів може бути використана спеціально розроблена система тестування банківських працівників. Крім того, необхідно мінімізувати витрати на моніторинг, мінімізувати ризики та зменшити відсоток проблемних кредитів у портфелі банку. Інші фактори, які слід враховувати, включають рівень ділової активності, збільшення ресурсної бази за рахунок коштів, залучених від громадськості, оптимізацію практики управління та забезпечення загальної фінансової стабільності. Систему показників механізму антикризового управління фінансовою стійкістю слід розробляти на основі науково обґрунтованих принципів і фундаментальних концепцій.

Ефективність системи індикаторів щодо цілей діагностичного дослідження, зокрема її здатність визначати та оцінювати масштаби розвитку кризи та її окремі етапи, а також діагностувати фактори, що сприяють її ескалації або послабленню.

Можливість доступу до інформаційного забезпечення для розрахунку індикаторів, проведення динамічного та порівняльного аналізу є ключовою ознакою наявного методичного забезпечення діагностики кризового стану. Ця підтримка також дозволяє чітко визначити алгоритми розрахунку індикаторів кризи. Крім того, це дозволяє накопичувати статистичну базу даних про рівень і зміни показників, яка служить основою для розробки спеціалізованих критеріальних моделей для діагностики криз і потенційної загрози банкрутства. Система показників охоплює всі важливі сфери оцінки фінансового стану підприємств, охоплюючи як кризові явища, так і потенційні провісники криз. Для кожного напрямку дослідження визначається оптимальна кількість показників, що виключає їх дублювання. Крім того, методичне забезпечення дозволяє чітко визначити від'ємні величини або від'ємну динаміку, на основі яких можна визначити кризовий стан або спрогнозувати його настання в майбутньому. Варто зазначити, що існуюче методичне забезпечення діагностики кризового стану охоплює різноманітні методи та моделі, а в науковій літературі пропонується класифікація методичних підходів до прогнозування кризових явищ.

Показники оцінки можуть визначатися різними способами в залежності від використовуваного методу.

Для оцінки стану об'єкта з точки зору господарсько-фінансової діяльності можна використовувати три різні підходи. Перший підхід, відомий як коефіцієнтний підхід, спирається на певний набір коефіцієнтів, які вимірюють різні показники. Другий підхід передбачає використання відносних показників, які визначаються шляхом порівняння певних абсолютних показників. Нарешті, індексний підхід зосереджується на

обчисленні динамічних показників, які відстежують зміни стану об'єкта з плином часу, наприклад швидкість зростання або швидкість зміни.

Існує два поширені методологічні підходи до оцінки фінансового стану: агрегований підхід і підхід на основі балансових моделей. Агрегований підхід передбачає побудову балансових моделей для оцінки фінансового стану. Другий підхід залежить від методології дослідження, яка використовується для оцінки показників.

Існують різні методи аналізу показників, щоб оцінити динаміку та порівняти їх із середніми по галузі чи еталонними значеннями. Ці методи включають динамічний аналіз, порівняльний аналіз і еталонний аналіз. Динамічний аналіз зосереджується на вивченні показників у їхньому мінливому стані, тоді як порівняльний аналіз передбачає порівняння фактичного значення показника із середніми показниками по галузі або аналогічним підприємствам. З іншого боку, еталонний аналіз порівнює фактичне значення індикатора з еталонним значенням, яке вважається прийнятним.

Крім цих методів, існують різні підходи до формування узагальненого висновку про кризу. Ці підходи включають індексний метод, точковий метод, графічний метод, матричні моделі визначення стану економічної діяльності та статистичні моделі банкрутства. діагностика. Кожен із цих методів пропонує унікальний спосіб оцінки та діагностики стану економічної діяльності суб'єкта.

Для визначення комплексного показника антикризового управління показники, що стосуються стабільності капіталу, необхідно класифікувати за різними групами. До першої групи належать такі показники, як коефіцієнт надійності (забезпечення відношення власного капіталу до позикових коштів не менше 5%), коефіцієнт участі капіталу у формуванні активів (відношення власного капіталу до загальних активів не менше 10%), коефіцієнт статутний і балансовий капітал (від 15% до 50%), коефіцієнт концентрації власного

капіталу (відношення балансового капіталу до зобов'язань банку 10-15%), капіталу до депозитів (15-20%), коефіцієнт левериджу (відношення позикових коштів до капіталу принаймні в 15 разів).

До другої групи слід віднести показники, що стосуються підприємницької діяльності. Ці показники складаються з коефіцієнта активності із залучення ресурсів, який представляє частку залучених коштів по відношенню до загальних зобов'язань (в ідеалі 80-85%). Іншим показником є рівень депозитів у пасивах, що свідчить про зростання стабільності ресурсної бази (оптимальний діапазон: 10-30%). Нарешті, коефіцієнт кредитної активності показує частку активів, виділених на позики (оптимальний діапазон: 65-75%).

Третя категорія охоплює оцінку ліквідності та платоспроможності банку (за винятком використання нормативів ліквідності, оскільки невідповідність автоматично тягне за собою адміністративні та фінансові заходи). Ця оцінка повинна включати такі показники: загальний коефіцієнт ліквідності (відображає максимальну здатність банку погасити зобов'язання своїми активами, в ідеалі перевищує 100%); співвідношення високоліквідних і оборотних активів (вказує на частку високоліквідних активів серед оборотних активів банку, в ідеалі 20-25%); відношення високоліквідних активів до загальних активів (що відображає частку високоліквідних активів у загальних активах банку, оптимально 15-20%); і коефіцієнт платоспроможності не менше 10%.

Четверта категорія відноситься до вимірювання ефективності управління банком. Це включає різні показники, такі як загальна рентабельність, яка визначається розміром прибутку, отриманого на одиницю доходу в українській гривні. Іншим показником є коефіцієнт процентного доходу, який вимірює частку процентного доходу до загальних активів банку з оптимальним діапазоном 9-10%. Також розглядається рентабельність активів, яка оцінює рівень прибутку, отриманого банком, по відношенню до

його загальних активів. Додатково оцінюється вартість активів, вимірюючи співвідношення загальних витрат до активів банку із зазначенням вартості кожної одиниці активів. Рентабельність активів є ще одним ключовим показником, що вимірює рівень прибутковості середньорічних активів банку з мінімальною вимогою 1,0%. Крім того, оцінюється прибутковість капіталу, яка вимірює рівень прибутковості середньорічного сукупного капіталу з мінімальною вимогою 5%. Нарешті, розглядається коефіцієнт ефективності, який оцінює рівень понесених витрат на одиницю доходу банку.

Ефективність антикризових заходів та оцінка якості антикризового управління залежить від встановлення набору індикаторів та визначення комплексного індикатора управління фінансовою стійкістю шляхом їх консолідації. Досягнення оптимальної ефективності управління є вирішальним аспектом підвищення загальної ефективності роботи.

Оцінка фінансової стабільності, вимірювання операційної безпеки та оцінка антикризової стійкості є ключовими факторами моделювання майбутньої діяльності. Ключовим показником для цих цілей є комплексне оцінювання.

Методологічну основу для оцінки антикризової фінансової стійкості проілюстровано на рисунку 3.1.

Інтегральний показник, з точки зору репрезентативності, охоплює всі аспекти фінансової діяльності. Зводячи розрахунки в одне значення, стає можливим враховувати вплив різноманітних факторів, які неможливо порівняти за допомогою альтернативних методів оцінки.

Таким чином, наша модель використовує багаторівневий підхід агрегування для оцінки антикризової стійкості системних банків. Це передбачає оцінку та інтерпретацію основних показників, а також інтегральних показників та індексів.

Рис. 3.1. Система управління антикризовою фінансовою стійкістю комерційного банку [37]

Аналізуючи діапазон значень, який може набувати інтегральний показник антикризової стійкості, який знаходиться в межах від 0 до 1, з отриманих даних можна зробити висновок, що АТ «Райффайзен Банк» продемонстрував гідний оцінки рівень стійкості протягом зазначеного періоду (табл. 3.1, 3.2).

Таблиця 3.1

Інтегральні показники оцінки антикризової фінансової стійкості АТ
«Райффайзен Банк» за період 2020-2022 рр.

Дата	Інтегральний показник капітальної стійкості	Інтегральний показник ділової активності	Інтегральний показник ліквідності	Інтегральний показник ефективності управління банком	Зведений показник антикризової стійкості
2020 р.	0,626	0,361	0,511	0,611	0,548
2021 р.	0,653	0,356	0,575	0,474	0,539
2022 р.	0,635	0,326	0,521	0,398	0,499

Таблиця 3.2

Визначення фінансового стану банків за значення інтегрального показника антикризової фінансової стійкості

Межі групи	Характеристика
Від 0,288 до 0,466	Низький (критичний) рівень – міра віддалення поточного стану системного банку від бажаного критична; потреба розробки примусової програми антикризових дій
Від 0,467 до 0,645	Середній рівень – прогнозований стан дозволить скоригувати напрям розвитку системного банку у разі невизначеності його діяльності до часу настання кризи; потреба у розробці превентивної антикризової програми
Від 0,646 до 0,824	Достатній рівень – віддалення очікуваного стану діяльності системного банку від небезпеки; контроль виконання антикризових програм
Більше ніж 0,825	Високий рівень – віддалення ідеалу функціонування системного банку від ситуації досягнення межі небезпеки (втрата капіталу, банкрутство банку); моніторинг і діагностика виконання антикризових програм

Отже, порівнюючи фактичні значення інтегрального показника антикризової стійкості із заздалегідь визначеними пороговими значеннями, АТ «Райффайзен Банк» може ефективно вирішувати свої стратегічні завдання, а саме: точно оцінювати рівень антикризової стійкості та визначати найбільш доцільний розвиток стратегія, що базується на наявному рівні антикризової стійкості.

3.2. Рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості АТ «Райффайзен Банк»

На фінансову стабільність, як було сказано раніше у першому розділі, впливає безліч зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішніх факторів можна віднести:

До внутрішніх факторів, що впливають на стан світової економіки, економічний розвиток країни та політичні ризики, належать законодавча база та характер грошово-кредитної політики, яку проводить НБУ, а також інші відповідні фактори.

- Підхід банку до управління ризиками, в тому числі кредитним, процентним ризиком і ризиком ліквідності, а також його стратегія підтримки адекватного рівня капіталу.

Підтримання фінансової стабільності вимагає від керівників і регуляторів банківської системи оцінки та пом'якшення різних факторів, включаючи структуру активів і пасивів, якість персоналу та організацію управління ризиками. Ці фактори змінюються в кожному періоді часу і повинні бути ретельно визначені, оцінені та зведені до мінімуму.

Окрім глобальних факторів, у фінансовій практиці банків було виявлено певні недоліки, які можна підсумувати таким чином: - Банки демонструють певну залежність від позикових коштів, не використовуючи потенціал зростання своїх балансів. — Незважаючи на збільшення забезпеченості ліквідними коштами на один залучений пай, залишається дефіцит ліквідних коштів. - Кошти клієнтів недостатньо забезпечені готівкою та високоліквідними активами, що зумовлює необхідність збільшення ліквідних активів. - Вільні (не іммобілізовані) власні кошти, виділені на активні операції, можуть компенсувати позикові кошти. - Зменшилося покриття коштів клієнтів власним капіталом. - Зменшилася здатність банків повертати позичені кошти у разі неповернення кредиту. - Діяльність банку недостатньо забезпечена

власним капіталом для мінімізації можливих збитків. Для забезпечення фінансової стабільності банків у світлі цих факторів необхідно внести корективи як у системи управління всередині банків, так і в систему регулювання та нагляду, яку запроваджує держава.

Для посилення нагляду за банківськими установами було вжито різноманітні заходи відповідно до вказівок Базельського комітету з банківського нагляду [13]. Метою впровадження цих рекомендацій є узгодження банківського регулювання країни та системи нагляду з міжнародними стандартами, що дозволить банкам активно брати участь у глобальних фінансових операціях. Важливо зазначити, що Базельський комітет, незважаючи на відсутність наднаціональних повноважень, формулює свої пропозиції та встановлює стандарти, засновані на невід'ємному інтересі окремих націй у створенні надійної та ефективної системи банківського нагляду [13].

Українські банки впроваджують стратегії збільшення свого капіталу, посилення вимог до структури капіталу та впровадження додаткових нормативних актів на основі оцінки достатності капіталу. Одним із важливих напрямків удосконалення управління ризиками є спільне впровадження проциклічної системи регулювання між комерційними банками та регуляторним органом. Це особливо важливо, враховуючи циклічний характер економічного розвитку, очевидний з минулих економічних і фінансових криз, таких як кризи 2008-2009 і 2021-2022 років. У такі часи стає обов'язковим досліджувати інноваційні підходи та шукати нові методи для забезпечення стабільності банківських установ.

У часи економічного зростання банки збільшують доступність кредитів, щоб задовольнити зростаючий попит, не вдаючись до обережної оцінки кредитних ризиків. Однак у періоди економічної стагнації чи рецесії банк стикається з наслідками надмірних ризиків, які він взяв на себе, що призводить до зниження прибутку та фінансової стабільності.

З метою встановлення нормативних актів, які відповідають економічним циклам, ми пропонуємо провести ретельну оцінку впровадження антициклічної надбавки до стандартних вимог до адекватності капіталу банків. Конкретний розмір цієї надбавки буде визначено шляхом комплексного аналізу різних етапів циклу господарської діяльності. Цей додатковий «буфер» буде використовуватися в періоди економічного зростання.

Ми вважаємо, що покладатися виключно на антициклічне регулювання капіталу не дасть задовільних результатів. Необхідно розробити банківську стратегію, яка враховує прогнозовану ділову активність, зростання активів, рівень ліквідності, коригування складу кредитного портфеля, процентні ставки та розподіл прибутку. Відповідальність за це несе керівництво банку.

Для забезпечення фінансової стабільності банків вкрай важливою є реалізація антициклічного підходу до управління як активними, так і пасивними банківськими операціями в кожному окремому банку. Одним із шляхів підвищення стабільності банків є запровадження стандартів банківської діяльності, які мають враховувати практику успішних банківських систем і дотримуватися вказівок, встановлених міжнародними органами банківського регулювання. Найважливішими є стандарти управління банківськими ризиками.

Щоб посилити внесок банківського кредитування в економічний прогрес, вирішення макроекономічних викликів, таких як стабілізація національної валюти, стримування інфляції, оптимізація валютних резервів і впровадження ефективних заходів економічного стимулювання є обов'язковим. Водночас ми вважаємо, що для боротьби з головним фактором підризу фінансової стабільності – накопиченням кредитних ризиків – банки мають активно займатися практичними заходами з кредитного менеджменту, а саме:

- Оцінити кредитні стратегії, які використовують банки як частину системи оцінки кредитного ризику позичальника, включивши в цю систему макроекономічну та глобальну оцінку ризиків.

- Використання прогнозних моделей для оцінки ймовірності дефолту позичальника протягом певного періоду часу, враховуючи термін позики та економічний цикл протягом періоду кредитування.

- Розробка асортименту кредитних продуктів на основі аналізу попиту клієнтів з урахуванням змін в економіці та інформаційному ландшафті.

- Впровадження передових банківських технологій для забезпечення комплексного обслуговування клієнтів, пропонуючи пакетні послуги, такі як платежі, позики, юридичний супровід транзакцій та інформаційні послуги. Цей підхід спрямований на сприяння довгостроковим відносинам з клієнтами та сприяння довгостроковому фінансовому плануванню всередині банку.

На нашу думку, банки повинні створити відділ страхування у співпраці зі страховими компаніями, зосередившись на страхуванні різноманітних банківських ризиків, таких як кредитний, процентний, валютний, репутаційний та операційний ризики. Основним страхувальником має бути сам банк. Зараз деякі страхові компанії забезпечують покриття відповідальності позичальника перед банком, що банки не розглядають як основний спосіб забезпечення кредитів. Натомість така практика лише збільшує витрати для позичальників. Кредитний ризик є невід'ємним аспектом банківських операцій, і банки повинні нести відповідальність за захист себе від таких ризиків. Крім того, загальний профіль ризику банку також можна розглядати як потенційний предмет страхового покриття.

З метою захисту від непередбачуваних подій, які не залежать від позичальника, рекомендується отримати страховий захист на випадок форс-мажорних обставин. Це може бути знищення майна позичальника внаслідок військових дій, зменшення доходу банку внаслідок раптових коливань на фінансових ринках або обмеження доступу до міжнародних фінансових ринків

через порушення міжнародного права. Вкрай важливо реалізувати заходи, які сприяють зміцненню фінансової стійкості банків. Нижче наведені рекомендації та основні дії, які має здійснити АТ «Райффайзен Банк».

Основною метою аналізованого банку на ринку обслуговування корпоративних клієнтів є суттєве збільшення клієнтської бази за рахунок реалізації стратегії активних продажів, модернізації наявних продуктів та створення нових. Для досягнення цієї мети важливо застосовувати різні підходи, які враховують унікальні характеристики кожного цільового сегмента. Ці підходи можуть включати розробку стратегії просування продукту, використання методів наполегливого маркетингу та залучення до проактивного охоплення конкретних цільових категорій.

Щоб розширити клієнтську базу в цьому секторі, вкрай важливо впроваджувати нові стратегії для розвитку бізнес-операцій і створення інноваційних продуктів, які ефективно знижують витрати, пов'язані зі стандартними, поширеними послугами. В даний час існує чітке розмежування між сферами впливу банків на клієнтському ринку. Потенційний цільовий ринок може складатися з малих та середніх підприємств, а також індивідуальних підприємців.

Щоб посилити свій потенціал співпраці, комерційні банки повинні досліджувати шляхи роботи як з фізичними особами, так і з задоволенням потреб середнього та малого бізнесу. Завдяки підвищенню ефективності фінансового адміністрування в компаніях відбувається подальше зменшення середнього залишку на поточних рахунках. Отже, перед банками стоїть завдання залучити значну клієнтську базу для свого розрахунково-касового обслуговування:

- Створення успішної основи для взаємодії з корпоративними клієнтами.
- Надання індивідуальних послуг VIP-клієнтам через спеціальних менеджерів по роботі з клієнтами.

- Створення нових продуктів і індивідуальних систем обслуговування з урахуванням конкретних вимог великих корпоративних клієнтів.
- Розвиток технологій дистанційного обслуговування.
- Підвищення ефективності та розширення спектру послуг за рахунок автоматизації.
- Сприяння відкриттю поточних рахунків під час надання кредитів малим і середнім підприємствам, факторингу, лізингу та інших кредитних продуктів, а також зарплатних проектів тощо.
- Підкреслення універсальності, зручності та якості обслуговування як головних пріоритетів.
- Забезпечення широкої участі філіальних мереж і додаткових офісів в обслуговуванні клієнтів, як для існуючих, так і для потенційних клієнтів.
- Розширення клієнтської бази за рахунок збільшення обсягів активних продажів, включаючи маркетингові акції, розсилки та спеціальні пропозиції.

Ми вважаємо вкрай важливим приділяти більше уваги сфері депозитів юридичних осіб та векселів. Економічне зростання країни, підйом ділової активності в різних регіонах, приплив іноземного капіталу сприяють збільшенню грошей в обігу і надлишку коштів підприємств. Підвищення ефективності фінансових послуг, що надаються підприємствам, стимулює розміщення надлишкових коштів у депозити та векселі. Водночас вексель залишається цінним інструментом швидкого залучення коштів. Залучаючи таку клієнтуру, банк може збільшити свої грошові резерви та підвищити фінансову стабільність.

Інвестори мають великий інтерес до векселів через їх високу ліквідність і короткі терміни інвестування. Проте ми вважаємо, що виробничі та торгові компанії віддадуть перевагу вкладам юридичних осіб через безпечність угоди та технічну простоту.

Для досягнення цілей цієї ініціативи необхідно вжити наступних заходів:

- Активізувати роботу із залучення філій та додаткових офісів для забезпечення коштів юридичних осіб та підприємців через банківські векселі та депозити.

- Сприяти партнерству з підприємствами та організаціями, які потребують наявних коштів для своєї діяльності.

- Залучення більшої кількості іноземних інвесторів.

- Збільшення обігу векселів, щоб охопити більшу географічну зону.

Що стосується кредитування великих корпоративних клієнтів, ми пропонуємо наступний підхід.

Банк має прагнути зменшити частку великих і малодохідних кредитів у своєму портфелі, а також запровадити процедури сек'юритизації великих кредитів. Банк повинен планувати покращити обслуговування клієнтів, надаючи бажані послуги та передбачаючи їхні фінансові потреби. Крім того, банк має віддавати пріоритет високорентабельним конкурентним операціям, таким як факторинг і лізинг, як альтернативу традиційному кредитуванню. Нарешті, банк приділятиме більшу увагу розвитку проектного фінансування.

Ми вважаємо, що основна частина кредитування повинна бути спрямована на середній і малий бізнес. У цьому секторі може бути реалізовано спрощений підхід до видачі кредитів з урахуванням вищого рівня ризику. Досягнення успіху залежить від досягнення наступних цілей:

- Вся мережа операційних підрозділів пропонує широкий спектр стандартизованих банківських продуктів, з акцентом на розвиток технологій масового кредитування.

- Продукти постійно вдосконалюються в більш технологічному напрямку для підвищення масового обслуговування клієнтів.

- Для малого та середнього підприємництва створені спеціалізовані центри кредитування, які надають повний спектр послуг через партнерські організації.

– Банк прагне утвердитися як інформаційний партнер, відповідно будуючи свій імідж.

- Для винагороди відповідальних клієнтів може бути впроваджено систему лояльності.

- Налагоджено міцні стосунки з галузевими асоціаціями та асоціаціями малого та середнього бізнесу.

- Пріоритетом є співпраця з галузевими ЗМІ, податковими інспекціями, юридичними фірмами, нотаріальними конторами.

- Акцент має робитися на навчанні персоналу та постійному розвитку продуктової лінії.

– Важливою є також популяризація лізингу, оскільки він є ефективним інструментом модернізації виробництва з мінімальним впливом на оборотні кошти та легальним засобом оптимізації податків на капітальні вкладення.

У зв'язку зі зростанням попиту клієнтів на лізингові послуги перед банками постає завдання виокремлення лізингу як самостійного напрямку діяльності. Для цього банки повинні розширити лізингові операції, що дозволить не тільки диверсифікувати їх кредитні інвестиції, але й розширити спектр продуктів і послуг, доступних для їхніх клієнтів.

Для створення ефективної системи збуту лізингових продуктів вкрай необхідно задіяти існуючу інфраструктуру додаткових офісів і відділень. Крім того, потрібна допомога в просуванні лізингового бізнесу банку як лідера в цьому конкретному секторі місцевого ринку.

Банк має представляти комплексний спектр факторингових послуг, який ідеально відповідає стратегічній спрямованості банку на задоволення різноманітних потреб малих і середніх підприємств. Схеми факторингу пропонують потенціал для суттєвого збільшення продажів, пом'якшення інфляційних ризиків і ризиків ліквідності та забезпечення репатріації виручки в іноземній валюті для експортерів.

Щоб досягти цих цілей, потрібно зосередитися на вдосконаленні технології факторингу шляхом коригування програмного забезпечення. Крім того, необхідно розвивати систему продажів і просувати факторинг на ринок, використовуючи існуючу інфраструктуру додаткових офісів і відділень. Важливо створити стратегію залучення коштів фізичних осіб. В умовах зростання конкуренції в сегменті корпоративних клієнтів важливо активізувати роздрібну діяльність, щоб стимулювати розвиток банку. Сучасні тенденції на ринку та очікуване зростання доходів населення дають можливість розглядати цей напрямок діяльності як ключовий інструмент для розширення бізнесу.

Основним засобом залучення коштів фізичних осіб є депозити та банківські картки. Оскільки банківський сектор продовжує розвиватися, їх значення як джерела ресурсної бази поступово зростатиме в довгостроковій перспективі.

Ринок кредитування фізичних осіб стрімко розвивається і виявляється дуже прибутковим. Банки наразі мають усі необхідні передумови для стрімкого розширення цього сектору. Увага банку повинна бути спрямована на іпотечне кредитування, оскільки ми вважаємо, що воно заслуговує на підвищену увагу. З вдосконаленням законодавчої бази щодо іпотеки та поточним зниженням процентних ставок можливо передбачити значне зростання ринку іпотечного кредитування.

Для розвитку як споживчого, так і іпотечного кредитування необхідно вживати активних кроків у напрямку їх розвитку. Для цього пропонуємо реалізувати такі заходи:

- Розвивати технології масового кредитування фізичних осіб.
- Встановити політику процентної ставки на основі рівня ризику.
- Впровадити мережу відділень та додаткових офісів для продажу стандартизованих кредитних продуктів.
- Підвищити якість роботи фронт-офісу.

- Впровадити систему лояльності для відповідальних клієнтів.
- Проводити регулярні маркетингові дослідження, щоб оновлювати лінійку продуктів відповідно до мінливих потреб клієнтів.

На ринку послуг для фізичних осіб банкам вкрай важливо розширити комісійні операції, щоб протистояти падінню процентної маржі. Це передбачає збільшення обсягів переказів для фізичних осіб та продажу дорожніх чеків при збереженні поточних валютно-обмінних операцій. Залучаючи цільові групи клієнтів, банки можуть досягти значного зростання в цих сферах.

Оскільки витрати на комунальні послуги продовжують зростати, фінансові установи мають економічну зацікавленість у полегшенні оплати комунальних платежів. Банки активно прагнуть зайняти нішу на ринку комунальних платежів, яка стане ще більш прибутковою після завершення реформи ЖКГ. Таким чином, банк із розгалуженою мережею відділень має потенціал для створення значної присутності в цьому конкретному сегменті ринку.

Операції фінансового ринку, включаючи розширення міжбанківського ринку та подовження термінів міжбанківських позик, є засобом регулювання платіжної та валютної позицій, а також управління банківською ліквідністю.

Таким чином, можливі шляхи підвищення фінансової стійкості комерційних банків на фінансовому ринку такі:

- 1) Підвищення ефективності інституту персональних менеджерів в управлінні бізнесом клієнтів.
- 2) Надання пріоритету розвитку роздрібних послуг і розповсюдженню стандартизованих масових товарів.
- 3) Орієнтація на заснування корпоративних клієнтів у секторі середнього та малого бізнесу.
- 4) Розширення мережі з основним акцентом на просуванні роздрібною продукції та кредитуванні малого та середнього бізнесу.

- 5) Вихід у сферу послуг проектного фінансування.
 - 6) Розширення сфери діяльності.
 - 7) Забезпечення постійного досягнення поточного рівня прибутковості капіталу та активів.
 - 8) Розширення надання комісійних послуг клієнтам з метою збільшення частки чистого непроцентного доходу в загальній структурі доходу.
 - 9) Зростання середнього обсягу бізнесу на одну точку продажу.
 - 10) Розширюється ресурсна база за рахунок залучення коштів як вітчизняних, так і іноземних банків, а також інших фінансових установ.
 - 11) Впроваджуючи масштабний реінжиніринг і стандартизацію важливих бізнес-процесів, можна гарантувати досягнення першокласного зростання бізнесу. Крім того, впровадження передових інформаційних технологій підвищить якість та ефективність обслуговування клієнтів.
 - 12) Основною метою на найближчий час є збільшення продажів банківських продуктів за рахунок поступової модернізації та розширення мережі операційних підрозділів.
- З метою підвищення фінансової стійкості комерційних банків запропоновано різні заходи. Прийняття цих рекомендацій призведе до сприятливого впливу на фінансові операції банківських установ і вплине на кінцеві фінансові результати їх діяльності.

ВИСНОВКИ

Згідно з отриманими результатами в процесі дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Якісною характеристикою фінансового стану банку є його фінансова стійкість, яка визначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів при збереженні достатньої ліквідності та платоспроможності. Це також передбачає максимізацію прибутку, мінімізацію ризиків і здатність протистояти несподіваним збиткам для забезпечення ефективного функціонування. Стабільний фінансовий стан дозволяє комерційному банку ефективно працювати, досягати поставлених цілей та мінімізувати різні ризики на ринку фінансових послуг. Це також дозволяє банку підтримувати та відновлювати життєздатність у разі раптових збоїв. Управління фінансовою стійкістю банків потребує об'єктивної оцінки її поточного та бажаного стану, ефективного управління фінансовими ресурсами установи та прийняття рішень, що сприяють фінансовій стабільності..

2. Стійкість комерційного банку формується безліччю факторів, які різноманітні за своєю природою, спрямованістю та формами ідентифікації. Вкрай важливо систематично організувати ці фактори. Ця систематизація служить багатьом цілям: по-перше, як методологічний інструмент для вивчення фінансової стабільності; по-друге, як основу для кількісної оцінки взаємозв'язків між цими факторами та прогнозування майбутніх подій; і по-третє, як керівництво для пропонування вдосконалення для підвищення стійкості, враховуючи всі відповідні фактори. Фактори, що впливають на фінансову стабільність банківського сектору, класифіковано з урахуванням його унікальних вимог. Екзогенні фактори охоплюють економічні, глобалізаційні, фінансові, політичні та соціальні впливи, тоді як ендогенні фактори складаються з фінансових та економічних аспектів, організаційних та

функціональних елементів, правових та інформаційних міркувань, а також технологічних факторів.

3. Встановлюючи основу для підтримки фінансової стабільності в державі, вкрай важливо враховувати тенденції, що постійно змінюються у фінансовому ландшафті. Загрози постійно змінюються, розширюються, трансформуються та породжують абсолютно нові. Крім того, з'являються нові ризики та стає очевидним їхній сукупний вплив. У середовищі дефіциту ресурсів очікування клієнтів продовжують зростати, і в гру вступають нові технології та аналітичні інструменти. Тому для кожного банку вкрай необхідно запровадити комплексну програму, спрямовану на посилення заходів щодо виявлення, категоризації, прогнозування та пом'якшення потенційних загроз. Водночас система аналізу та оцінки рівня фінансової стійкості банку повинна володіти певними ключовими атрибутами. Це повна автоматизація процесів прийняття рішень з мінімальним людським втручанням, інтеграція передових аналітичних моделей, здатних враховувати викривлену інформацію, встановлення гнучких і продуктивних партнерських відносин із клієнтами та здатність адаптуватися до змін, зберігаючи стійкість..

4. Дослідження було зосереджено на матеріалах АТ «Райффайзен Банк». З 2020 по 2023 рік банк пережив значне розширення, про що свідчить безперервне зростання загальної валютної суми на балансі на 69,57%, у тому числі зростання зобов'язань на 68,51%. Власний капітал також зріс на 77,21%. Більшу частину пасивів банку складають пасиви, які складають 84-88% від загальної суми. Динаміка, склад і структура активів відповідають основним принципам і стратегії розвитку банку. Однак для подальшого прискорення зростання активів необхідні коригування для збільшення частки кредитного портфеля та портфеля цінних паперів, уповільнюючи при цьому зростання інших активів.

5. Наступним кроком було проведено перевірку показників фінансової стійкості банку. Оцінку фінансової стійкості банку можна провести через

оцінку його прибутковості, рівня ризику та рівня ліквідності. На міжнародному рівні фінансові операції комерційних банків регулюються набором стандартів економічної ліквідності, які впроваджуються центральними регуляторними органами. Ці стандарти служать для захисту інтересів клієнтів і вкладників, а також забезпечують загальну фінансову надійність банків. Протягом аналізованого періоду всі нормативи ліквідності залишалися на рівні встановлених нормативів.

Банк демонструє високий рівень власного капіталу та надійності, оскільки він володіє достатніми внутрішніми коштами, які можуть бути спрямовані на кредити для бізнесу та інвестиції. Про це свідчить коефіцієнт надійності, який демонструє здатність банку залучати додаткові кошти для розширення фінансової діяльності. Протягом чотирьох років банк стабільно підтримував показник достатності капіталу, який відповідає галузевим стандартам, таким чином посилюючи захист власного капіталу, інвестуючи його в основні засоби та нематеріальні активи. Крім того, банк вжив суттєвих заходів для посилення збереження доходних активів за рахунок власного капіталу. Про це свідчить поступове збільшення коефіцієнта захисту власного капіталу, що відображає частку власного капіталу, інвестованого в нерухомість. Таким чином банк ефективно захистив свої кошти від несприятливих наслідків інфляційного знецінення, оскільки нерухомість зберігає стабільну та високу вартість. Коефіцієнт мультиплікатора капіталу постійно відповідає оптимальному діапазону 12-15 протягом чотирьох років. Цей коефіцієнт є ключовим показником, оскільки він гарантує, що власний капітал банку адекватно покриває будь-які потенційні збитки, понесені його активами. Вищий мультиплікатор означає підвищений ризик банкрутства для банку. Одночасно зі збільшенням мультиплікатора зростає і потенціал банку для отримання більших прибутків для своїх акціонерів. Із зростанням значення мультиплікатора капіталу протягом розглянутого періоду часу банк відкриває шляхи для розширення прибуткових операцій.

6. Ефективність, фінансову політику та управлінську компетентність банку можна точно виміряти, вивчивши його прибутковість та показники рентабельності. Проаналізувавши діяльність банку, ми дійшли висновку, що він працює ефективно. Зменшення прибутковості в 2022 році не є результатом поганого менеджменту, а скоріше є результатом системних проблем банківської галузі в Україні та воєнними діями на території країни.

Використовуючи лінійну регресійну модель, було оцінено фінансову стійкість банків і зроблено прогноз показника чистого спреда банку в 2024 році, що дало прогнозоване значення 24,21%.

7. Дослідження показало, що систему показників механізму антикризового управління фінансовою стійкістю слід розробляти на основі науково обґрунтованих принципів і фундаментальних концепцій.

Ефективність антикризових заходів та оцінка якості антикризового управління залежить від встановлення набору індикаторів та визначення комплексного індикатора управління фінансовою стійкістю банку шляхом їх консолідації. Досягнення оптимальної ефективності управління є вирішальним аспектом підвищення загальної ефективності роботи банківської установи.

В роботі був розрахований інтегральний показник антикризової стійкості для АТ «Райффайзен Банк». Аналізуючи отриманий діапазон значень інтегрального показника, можна зробити висновок, що АТ «Райффайзен Банк» продемонстрував гідний оцінки рівень стійкості протягом аналізованого періоду. Таким чином, АТ «Райффайзен Банк» може ефективно вирішувати свої стратегічні завдання, а саме: точно оцінювати рівень антикризової стійкості та визначати найбільш доцільний розвиток стратегія, що базується на наявному рівні антикризової стійкості

8. Проведений аналіз дозволив рекомендувати наступні шляхи підвищення фінансової стійкості комерційних банків в Україні на фінансовому ринку:

- 1) Підвищення ефективності інституту персональних менеджерів в управлінні бізнесом клієнтів.
- 2) Надання пріоритету розвитку роздрібних послуг і розповсюдженню стандартизованих масових товарів.
- 3) Орієнтація на корпоративних клієнтів у секторі середнього та малого бізнесу.
- 4) Розширення мережі з основним акцентом на просуванні роздрібної продукції та кредитуванні малого та середнього бізнесу.
- 5) Вихід у сферу послуг проектного фінансування.
- 6) Розширення сфери банківської діяльності.
- 7) Забезпечення постійного досягнення поточного рівня прибутковості капіталу та активів.
- 8) Розширення надання комісійних послуг клієнтам з метою збільшення частки чистого непроцентного доходу в загальній структурі доходу.
- 9) Зростання середнього обсягу бізнесу на одну точку продажу.
- 10) Розширення ресурсної бази за рахунок залучення коштів як вітчизняних, так і іноземних банків, а також інших фінансових установ.
- 11) Впроваджуючи масштабний реінжиніринг і стандартизацію важливих бізнес-процесів, можна гарантувати досягнення першокласного зростання бізнесу. Крім того, впровадження передових інформаційних технологій підвищить якість та ефективність обслуговування клієнтів.
- 12) Основною метою на найближчий час є збільшення продажів банківських продуктів за рахунок поступової модернізації та розширення мережі операційних підрозділів.

Отже, з метою підвищення фінансової стійкості комерційних банків запропоновано різні заходи. Прийняття цих рекомендацій призведе до сприятливого впливу на фінансові операції банківських установ і позитивно вплине на кінцеві фінансові результати їх діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксьонова Л.О., Мусаєв Е. Управління ліквідністю банку в сучасних економічних умовах. *Економічний вісник ДВНЗ УДХТУ*. 2019. № 1(9). С. 65–71.
2. Барилюк М.Р. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття «фінансова безпека комерційного банку». *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 15. С. 176-181
3. Батракова О. М. Особливості визначення та оцінки достатності капіталу банку. URL: <http://nauka.zinet.info/17/batrakova.php>.
4. Богун М.М. Управління фінансовою стійкістю банків як невід’ємною складової національної економіки України. *Підприємницьке право та економічна безпека бізнесу*. 2021. С. 73 – 85.
5. Бойко А.С. Фактори впливу на забезпечення банківської ліквідності в Україні. *Агросвіт*. 2018. № 11. С. 43-47.
6. Бордун Л.О. Проблеми капіталізації банків України в умовах євроінтеграційних процесів. *Фінансовий ринок*. 2018. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3176>
7. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банком. *Галицький економічний вісник*. 2018. №2 (27). С. 157 –163.
8. Варцаба В. І. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2018. № 1(51). С. 311–316.
9. Вінниченко О.В. Гудзь А.В. Фінансовий стан банку та методи його оцінки в Україні. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. №69. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
10. Вітлінський В.В., Пернарівський О.В. Визначення рейтингу банку всередині вибірки. *Вісник Національного банку України*. 2009. № 2. С. 61–64

11. Волкова В. В., Верницький Б. В. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку. *Фінанси, облік, банки*. 2018. № 1(23). С. 45–54.
12. Волкова Н., Попик А. Аналіз управління фінансовою стійкістю АТ КБ «ПриватБанк». *Економіка та суспільство*. 2022. №45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1920/1848>.
13. Грудзевич У.Я. Проблеми та перспективи впровадження вимог «Базель III» при визначенні ліквідності банків України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наукових праць*. 2018. Вип. 2 (130). С. 57-62.
14. Диба М.І., Стукан І.Ю. Динамічний індикатор ліквідності банківської системи в умовах економічної нестабільності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 10. С. 15-21.
15. Дзюблюк О.В. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія; за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 298с.
16. Довгаль Ю.С. Сутність фінансової стійкості банку та ефективні шляхи її забезпечення. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
17. Дуброва Н.П., Іванова В.І. Забезпечення платоспроможності та ліквідності банку у системі підтримання його надійності. Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки : колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька, О.М.Губарик. Дніпро: Пороги, 2021. С.163-174.
18. Еркес О., Гордієнко Т. Нові нормативи ліквідності в системі ризик-орієнтованого нагляду за діяльністю банків України. *Економіка і суспільство*. 2019. Вип. 20. С. 635-642.
19. Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні № 166 від 22.12.2020, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
20. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 720-IX від 17.06.2020, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121->

14?find=1&text=%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8

F%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE#w1_1

21. Заречна А.С. Забезпечення фінансової стійкості та надійності фінансової установи в умовах воєнного стану. Матеріали VIII Студентської науково-практичної конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України». ОНЕУ. 2024.

22. Золковер А.О., Гуменюк А.О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj>

23. Лапіна І.С., Бойко В.В. Іноземний капітал в банківському секторі України. *Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях: матеріали XX міжнар. наук.-практ. конф.*, 14-15 квітня 2022 р. Одеса: ОНЕУ, 2022.

24. Лачкова Л.І., Борисова А.О., Лачкова В.М. Механізм управління фінансовою стійкістю банків. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск № 19. С. 1089 – 1092.

25. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динаміки стабільної діяльності банку. *Актуальні проблеми економіки: Науковий економічний журнал*. 2018. №9. С. 43-50.

26. Марченко О.В., Линьова В. Д. Аналіз підходів до визначення терміна «платоспроможність банку». *Бізнесінформ*. 2020. № 5. С 56-61

27. Офіційний сайт НБУ URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123698

28. Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк». URL: www.raiffeisen.ua

29. Прокопенко І.Ф. Ганін В.І. Маслов С.І. Основи банківської справи: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2014. 325 с.

30. Рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості банку. Підвищення фінансової стабільності кредитних організацій за умов фінансової нестабільності. очікувана зміна попиту на послуги банків в найближчій перспективі, включаючи появу попиту на нові, 2020р., URL:

<https://shadowgold.ru/dengi/rekomendacii-po-povysheniyu-finansovoi-ustoichivosti-banka.html>

31. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / за заг. ред. С.С. Арутюнян, М.І. Іоргачової. Харків, 2020, 312 с.
32. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. №3. URL: www.economy.nauka.com.ua
33. Склеповий Є. В. Складові стійкості комерційного банку. *Фінанси України*. 2017. №5. С. 138–143.
34. Фінансова стійкість банку. Глосарій банківської термінології НБУ, URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123698
35. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. за заг.ред. Лапіної І. С., Одеса: Атлант, 2016. 313 с.
36. Циганюк Д.Л. Рудняк А.Д. Аналіз фінансового стану банківського сектору України. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, №1. 2020. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
37. Шевцова О.Й., Горбунова Ю.Р. Управління фінансовою стійкістю банку. *Науковий погляд: економіка та управління*. № 4 (80). 2022. С. 104 – 111.
38. Шептуха О. Сучасний стан та проблеми банківської ліквідності в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 3 (20). С.468-473.
39. Штаєр О. М. Обґрунтування пріоритетності загроз економічної безпеки банку. *Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник науково-практичних статей*. Харків: УДАЗТ, 2017. №39. С. 99-103
40. Юрчишена Л.В., Подолян С.В. Оцінка фінансової стійкості комерційного банку. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu>

ДОДАТКИ

Консолідований звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2021 року

(в тисячах грн.)

	Примітки	2021 р.	2020 р.
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	25 761 762	15 765 353
Кредити та аванси банкам	9	11 066 989	25 623 326
Кредити та аванси клієнтам	10	68 623 518	45 840 195
Інвестиції в цінні папери	12	14 819 831	14 766 876
Похідні фінансові активи	8	102 952	21 254
Інвестиційна нерухомість	13	110 589	110 349
Основні засоби	14	3 040 132	3 135 355
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	15	1 438 788	891 967
Відстрочені податкові активи	16	2 757	-
Інші фінансові активи	18	1 294 378	958 931
Інші нефінансові активи	18	169 835	238 631
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу	11	276	8 893
Загальна сума активів		126 431 807	107 361 130
Зобов'язання			
Кошти банків	19	602 848	3 742 289
Кошти клієнтів	20	107 129 332	88 113 614
Похідні фінансові зобов'язання	8	19 570	29 678
Поточні податкові зобов'язання		272 326	234 443
Відстрочені податкові зобов'язання	16	-	28 107
Забезпечення	17	173 420	148 341
Інші фінансові зобов'язання	18	1 760 484	1 401 793
Інші нефінансові зобов'язання	18	698 455	579 575
Загальна сума зобов'язань		110 656 435	94 277 840
Власний капітал			
Статутний капітал	21	6 154 516	6 154 516
Емісійний дохід		3 033 667	3 033 667
Резерви та інші фонди банку		4 773 078	2 735 668
Інші резерви	21	835 048	1 021 118
Нерозподілений прибуток		991 202	154 388
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського підприємства		15 787 511	13 099 357
Частки участі, що не забезпечують контроль		(12 139)	(16 067)
Загальна сума власного капіталу		15 775 372	13 083 290
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		126 431 807	107 361 130

Від імені Правління Банку підписано та надано дозвіл на публікацію

Олександр Писарук

Голова Правління

16 серпня 2022 року

Людмила Макаренко

Головний бухгалтер

Примітки на стор. 6-120 є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

Консолідований звіт про прибутки та збитки за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

(в тисячах грн.)

	Примітки	2021 р.	2020 р.
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка		9 728 978	9 305 949
Інші процентні доходи		287 055	228 144
Процентні витрати		(1 783 898)	(2 233 312)
Чистий процентний дохід	23	8 232 135	7 300 781
Комісійні доходи		6 692 467	5 656 484
Комісійні витрати		(4 007 114)	(3 039 703)
Чистий комісійний дохід (витрати)	24	2 685 353	2 616 781
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	25	90 238	(416 756)
Інші доходи	27	64 068	64 905
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		629 782	369 848
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		23 962	344 535
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	30	176 600	(18 523)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		31 626	31 040
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю	26	(95 526)	(46 217)
Інші прибутки (збитки)	28	(108 988)	(257 187)
Витрати на виплати працівникам	29	(2 982 452)	(2 605 472)
Амортизаційні витрати	14,15	(913 019)	(798 474)
Інші адміністративні та операційні витрати	29	(1 892 907)	(1 558 007)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів		11 838	1 108
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	13	(563)	4 605
Прибуток (збиток) до оподаткування		5 952 147	5 032 967
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	16	(1 074 550)	(920 207)
Прибуток (збиток)		4 877 597	4 112 760
Прибуток (збиток), що відноситься до:			
- власників материнського підприємства		4 873 669	4 108 631
- часток участі, що не забезпечують контролю		3 928	4 129
		4 877 597	4 112 760
Прибуток на акцію			
Базовий прибуток (збиток) на акцію, що належить власникам банку	21	0,0792	0,0668

Примітки на стор. 6-120 є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

АТ «Райффайзен Банк»

Окрема фінансова звітність за 2022 рік

Окремий звіт про фінансовий стан
станом на 31 грудня 2022 року

(в тисячах грн.)

	Примітки	2022 р.	2021 р.
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	32 037 745	25 761 762
Кредити та аванси банкам	9	39 078 780	11 066 989
Кредити та аванси клієнтам	10	61 685 909	68 600 612
Інвестиції в цінні папери	11	25 411 963	14 819 831
Похідні фінансові активи	8	321 520	102 952
Інвестиції в дочірні підприємства	4,33	49 155	49 155
Інвестиційна нерухомість	12	70 780	94 878
Основні засоби	13	2 370 744	3 039 105
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	14	1 975 710	1 438 684
Поточні податкові активи		113 291	-
Відстрочені податкові активи	15	51 485	2 757
Інші фінансові активи	17	2 932 629	1 294 106
Інші нефінансові активи	17	161 633	169 231
Загальна сума активів		166 261 344	126 440 062
Зобов'язання			
Кошти банків	18	2 385 128	602 848
Кошти клієнтів	19	143 610 664	107 344 895
Похідні фінансові зобов'язання	8	21 019	19 570
Поточні податкові зобов'язання		-	271 401
Забезпечення	16	582 849	173 420
Інші фінансові зобов'язання	17	1 826 820	1 759 641
Інші нефінансові зобов'язання	17	779 817	688 787
Загальна сума зобов'язань		149 206 297	110 860 562
Власний капітал			
Статутний капітал	20	6 154 516	6 154 516
Емісійний дохід		3 033 598	3 033 598
Резервні та інші фонди банку		5 576 573	4 770 369
Інші резерви	20	710 164	835 048
Нерозподілений прибуток		1 580 196	785 969
Загальна сума власного капіталу		17 055 047	15 579 500
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		166 261 344	126 440 062

Від імені Правління Банку підписано та надано дозвіл на публікацію

Олександр Писарук
 Голова Правління

28 березня 2023 року

Ольга Науменко
 Головний бухгалтер

Примітки на стор. 6-109 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності

Окремий звіт про прибутки та збитки
за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

(в тисячах грн.)

	Примітки	2022 р.	2021 р.
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка		14 860 103	9 698 349
Інші процентні доходи		391 014	287 055
Процентні витрати		(2 444 512)	(1 790 396)
Чистий процентний дохід	22	12 806 605	8 195 008
Комісійні доходи		5 108 902	6 691 964
Комісійні витрати		(2 954 323)	(4 020 478)
Чистий комісійний дохід (витрати)	23	2 154 579	2 671 486
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	24	(9 457 201)	79 561
Інші доходи	26	54 950	94 345
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		2 446 598	629 782
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		561 808	25 054
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	29	120 604	176 600
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(91)	31 626
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю	25	(108 922)	(95 526)
Інші прибутки (збитки)	27	296 376	(112 688)
Витрати на виплати працівникам	28	(3 548 718)	(2 969 597)
Амортизаційні витрати	13,14	(889 133)	(911 874)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(2 262 206)	(1 878 089)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів		(151 257)	11 838
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	12	(9 713)	(563)
Прибуток (збиток) до оподаткування		2 014 279	5 946 963
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	15	(441 481)	(1 073 624)
Прибуток (збиток)		1 572 798	4 873 339
Прибуток на акцію			
Базовий прибуток (збиток) на акцію, що належить власникам Банку	20	0,0260	0,0792

Примітки на стор. 6-109 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності